LIETUVA

Nr. 33 — CHICAGO, ILL., SUBATA, 14 Rugpjuczio (August). 1897 m. — Metas V.

Entereedat the Chicago, Ill. Post Office as second class matter.

The Lithuanian Weekly

"LIETUVA"

Published at Chicago, Ill., every Saturday.

Executes all kind of Job Printing and translating in Lithuanian, Polish and English languages.

Subscription $2.00 per year.

All communications must be addressed:

A. OLSZEWSKI,
924 33rd St., Chicago, Ill.

Nedėlinis Laikrasztis

"LIETUVA"

Iszeina kas Subata Chicago, Ill.

Kasztuoja ant metų:
Amerikoje..... $2.00
Į Užmare..... $3.00

"Lietuvos" spaustuvė spausdina wisokes Knigas, Konstitucijas ir wisokius kitus drukus lietuwiszkai, lenkiszkai ir angliszkai. Darba atlieka gražiai, greitai ir pigiai.

Užsiraszant "Lietuvą" ir prisiuncziant pinigus už ją, kaip ir su wisais kitais reikalais, wisada reik uždeti szitoki adresą:

A. OLSZEWSKIS,
924 33rd St., Chicago, Ill.

Politiszkos žinios.

Iszpanija ir jos waldybos.

Prieszinįkai dabartinės iszpaniszkos ministerijos nepasiganėdina jau priesztarawimu žodžiais, bet griebėsi jie ginklo priesz ne patinkanczius, prieszais daugumos norus karalienės pastatytus ministerius. Maudynių wietoj, Santa Aguada, likosi užmusztas iszpaniszkų ministerių pirmsėdis, Canovas del Castillo. Zmogžudys szowė tris kartus ir Canovas puole ant žemės; iszbuwo dar gywas per dwi walandas. Užmuszėją suėmė; yra tai italijoniszkas anarchistas Rinaldi, wienas isz anarchistų pasirengusių nugalabinti iszpaniszką ministerių pirmsėdį. Ką priesz jį galėjo turėti italijonys, sunku suprasti; gal but, kad kiti susikalbėję ne italijonys. Wadowas liberalų partijos, Sagasta, tuojaus nusiuntė telegramą randui, kurioje iszreiszkė sawo pasigailėjimą ir pasiulė sawo pagelbą, jeigu jos randas reikalautu. Po užmuszimui Canovaso del Costillo waldžia turės pereiti į liberalų rankas, kadangi terp waldžiusios partijos dabar nėra teip įtekmingo žmogaus, kurisai galėtu, prie daugybės prieszų, palaikyti waldžią. Perėjimas waldžios į rankas liberalų turės atsiliepti ir ant terptautiszkų Iszpanijos reikalų. Žymesni liberalų partijos wadowai ne kartą atsiliepė, kad jie nori užbaigti kokiu nors budu pakilusius waldybose maisztus, bet ne daleis į juos kisztiesi kokiai nors swetimai wieszpatystei, ypacz gi prieszinsis įsikiszimui Suwienytų Wieszpatyszczių Sziaurinės Amerikos. Isz to, žinoma, galėtu greitai užgimti karė, jeigu nė wiena isz prieszstaraujanczių pusių ne norės nusilenkti. Priežasczių ant to yra gana. Tuli laikraszcziai paduoda, buk Amerikos randas prane-zė Iszpanijai, kad jai palieka tkt keturis mėnesius ant suwaldymo maiszto ant Kubos; jeigu per tą laiką jų nesuwaldys, Amerika užstos už maisztinįkus. Jeigu Amerika isztikro norėtu sawo pažadėjimą iszpildyti, nėra abejonės, kad tąsyk užgimtu isztikrò karė terp Iszpanijos ir Amerikos, į kurią galėtu prisidėti ir Japonija, kuri dabar jau skubinasi drutinti sawo laiwynę, nors ji ir teip drutesni už Amerikos kariszką laiwynę. Amerikos senatoriai wėl garsiai rėkauja, kad jie sumynios wisus prieszus, bet nieko ne daro ant padauginimo ir sudrutinimo kariszkų pajiegų.

Maskolija.

Wokiszki laikraszcziai pranesza, buk Peteburge, caro motina ir tuli augszcziausi urėdnįkai buwo susitarę praszalinti nuo sosto dabar waldanti carą Mikalojų ir paimti waldžios wadžias į sawo rankas. Motina mat prikalbinėjo sawo sunelį iszwažiuoti į užrubežius newa ant sudrutinimo susilpnėjusių jo pajiegų. Nebuwant carui, susikalbėję tikėjosi lengwai tą wiską atlikti, kadangi prie sukalbio prigulėjo ir augszcziausi caro tarnai. Sugrįžus carui isz užrubežių, sykį waldžią paėmę, jau ne butu jos jam sugrąžinę. Caras wienok apie sukalbį dažinojo, paszaukė į sawo rumą gwardiją, paskui motiną ir sukalbio sanarius ir jiems apreiszkė, kad žino apie rengiamą sukalbį. Wirszinikai, kurie prie to prigulėjo, likosi nuo wietų praszalinti; caro gi motina turės persikraustyti pas tėwus, į Kopenhageną.

Pereitą Subatos dieną, į Kronstadtą, ant laiwo Hohenzolern, atkako wokiszkas ciecorius. Susirinkę porte karsztai sweikino sweczius, prie kanuolių szuwių isz aplink Kronstadtą pastatytų twirtynių. Caras ir jo moteris laukė Wilhelmo ant kranto; czia pasisweikino szirdingai. Wokiszkas ciecorius ir jo moteris susėdo paskui į caro laiwą ir drauge wisi nuplaukė į Peterhofą. Pirm Wilhelmo į Maskoliją atkako ir Wokietijos kancleris, Hohenlohe. Taigi czia, laikė sawo wieszėjimosi, Wilhelmas netinginiaus, bet bandys tarybų su Maskolija. Nėra abejonės, kad Maskolija wisur pritars Wokietijai, kur ta bandys prieszintiesi Anglijai, kuri Maskolijai, ypacz Azijoj, užstoja kelius, ne duoda liuosai platintiesi ir ryti wisus prie sawo rubežių krasztus. Kiti wėl laikraszcziai pranesza, buk Wokietijos ciecorius pasirengęs praszyti Maskolijos tarpinįkystės kaslink sutaikymo Wokietijos su Prancuzija. Ką wienok pasiulys Prancuzijai, dabar nežinia; be nieko gi, wien ant Maskolijos reikalawimo, Prancuzija ne sutiks užmirszti apie paweržtas prowincijas ir milijardus Wokietijai iszmokėtų pinigų.

Tuojaus po iszkeliawimui Wokietijos ciecoriaus, į Maskoliją atkeliaus Prancuzijos prezidentas, Faure, teiposgi su druta prancuziszka laiwyne; drauge su prezidentu atkeliaus ir užrubežinių dalykų ministeris. Taigi turbut ir jis czia reikalingas ant kokių nors tarybų terp Prancuzijos ir Maskolijos.

Balkanų pussalis.

Turkija bandė mat, tikėdama kad Europos laiwynių wirszinįkai ne apsižiurės, paimti wėl į sawo rankas waldzią ant salos Kretos ir sawo pajiegomis ten maisztus apwaldyti. Iszsiuntė ji drutą laiwynę su kariauna isz Dardanelių, nors europeiszki admirolai praneszė, kad su wisomis sawo pajiegomis prieszinsis iszlipimui turkiszkos kariaunos ant Kretos, tikėdama, kad europiszkų laiwynių wirszinikai ne galės susitaikyti ir todėl sawo pažadėjimų ne iszpildys. Czia wienok sultanas apsiriko. Europe iszki admirolai liepė pakurti ugnis po katilais ir laukė turkų atplaukimo, idant juos sulaikyti. Apie tai dažinojęs sultanas, iszdawė sawo laiwams įsakymą ne plaukti ant Kretos ir apgarsino, kad jie ne paskirti ant tos salos, bet iszsiųsti tikt ant manewrų.

Paskutinės isz Konstantinopoliaus ateinanczios žinios pranesza, kad dabar jau Turkija noriai sutinka ant Europos wieszpatyszczių užgirtų sandaros sanlygų, kadangi ant laikymo po ginklais kariaunos ne turi pinigų, o pasiskolinti niekur negauna.

Wokietijos užmanymą, idant Europa paimtu po sawo užšiura Grekijos iždą, kitos wieszpatystės priėmė. Bus iszrinkta tam tikslui komisija isz Europos wieszpatyszczių delegatų, kurie prižiurės tikt tuos iždo įplaukimų szaltinius, kurie bus paskirti ant iszmokėjimo Turkijai karės kasztų; kiti iždo įplaukimai bus sų wisu liuosi nuo kokios nors swetimų wieszpatyszczių užšiuros. Nežinia tikt, ar ant to sutiks Grekija ir jos randas,

Pietinė Amerika.

Pietinėj Amerikoj ne pacibudia maisztai. Brazilija turi gana rupeszczių su pasikelimų Conselheiro, kurisai nesenei teip baisiai sumuszė rando pajiegas, kurios wienok, kaip dabar ateinanczios isz ten žinios puduoda, greitai atsigriebė ir gawusios pastiprinimą, sumuszė wisas, ar tikt dalį Conselheiro pajiegų.

Republikoj Urugway maisztinįkai, su pagelba kaimyniszkos republikos, Argentinos, per galėjo rando pajiegas teip, kad randas turėjo griebtiesi tarybų. Iszpanijos randas gawo žinias nuo sawo pasiuntinių isz Montevideo ir Buenos Ayres, bak czia rengiasi tolesni kraujo praliejimai. Argentina mat nori su wisu pamuszti Urugwaju. Jeigu tas jai pasisektu, rengiasi ji paweržti nuo Brazilijos pietines prowincijas: Rio Grande da Sul ir Santa Catharina. Brazilija, turėdama Conselheiro maisztus sawo widuriuose, ne galėtu pasekmingai kariauti prieszArgentiną. Apart to, užgimė teiposgi nesutikimai terp Chili republikos ir Argentinos už rubežius, kurie gal teiposgi kruwiną karę pagimdyti ir kaip iszpaniszkas pasiuntinys garsina, beweik nėra kitokio iszėjimo ant iszriszimo nesutikimų, kaip wien karė.

Neseniai susijungusiose į wieną kruwą widurinės Amerikos republikose kyla teiposgi nesutikimai terp atskirų republikų. Terp Nicaraguos ir Costa Rica užgimė nauji nesutikimai. Nicaragua jaucziasi užgauta, kad Costa Rica daleido atwežimą be muito swetimų taworų į Greytown ir San Juan ir Colorado upėmis. Nicaragua rengiasi jau į karę priesz Costa Ricą.

Indijos.

Angliszkas rezidentas Malarande praneszė į Kalkuttą, kad muszyje Chitral apskrityj ėmė dalywumą beweik wisi pasikėlėliai ir wisi to apskriczio gziwalai. Muszis buwo labai smarkus, puolė czia 2700 pasikėlėlių. Angliszkas rezidentas sako, kad galima laukti czia pasiliowimo maisztų, kadangi maisztinįkams pritruks žmonių; užmusztų nėra tuom tarpu kuom papildyti, jeigu ne prisidės kitų krasztų gyventojai. Tuom tarpu sumuszti maisztinįkai iszsiskyrstė į mažus pulkelius, teip kaip kubiecziai; į didelius muszius jie ne bando stoti, tikt nuolatiniais užpuldinėjimais isz netyczių grasina angliįonis.

Holandiszkose waldybose ant salos Sumatros, Pietinėj Azijoj, traukiasi maisztai pasikėlusių priesz holandiszkas waldžias atczinieczių. Susirėmimai atsitinka gana tankiai; wiename didesniame susirėmime 111 atczinieczių likosi užmusztų; holandiecziai nužudė wieną užmusztą ir 32 paszautu.

Angliszka ir egiptiszka kariauna skubiai traukia wėl į derwiszų krasztą. Užėmė ji po karsztam musziui miestą Abu Hamed, wieną isz druczіausių twirtynių ant Sudano rubežiaus. Iki sziol anglijonys didesnių derwiszų pajiegų ant sawo kelio ne patiko, bet jie stowi jau ne per toli nuo Abu Hamed. Todėl neužilgio turės czia atsitikti smarkesnis muszis.

Pamegyk dežutę CASCARETS už 10c., geriausia sutaisytoja plauczių ir wisu widuriu.

Isz Lietuwos.

Sugriebė paslaptą karczemą.

Wos trys sanwaitės pėrėjo nuo uždarymo žydiszkų Lietuwoj karczemų ir atidarymo rando degtinės pardawinyczių, o jau Wilniuje sugriebė wieną paslaptą karczemą; prie tokių mat žmonės labiaus pripratę, negu prie naujų rando parengtų. Drauge su wisoms senowės karczemoms, policija uždarė ir karczemą Grodzkienės, ant Poplawų ulyczios; wietoj uždarytos karczemos, ji atdarė limonado pardawinyczią. Neužilgio wienok policija gawo žinią, kad czia po senowei pardawinėja degtinę, limonados gi yra tik dangtis. Naktyj policijantai nutraukė pas Grodzkienę, padarė kratą ir surado czia daug wisokios degtines, kurią ir paėmė. Nėra abejonės, kad neužilgio atsiras ir daugiaus tokių paslaptų pardawinyczių.

Pawogė žydelkos waiką.

Į Wilniaus policiją atėjo žydelka Lewison ir pasiskundė, kad nepažįstama moteriszkė, apart kitų daiktų, pawogė ir 11 mėnesių jos sunų. Minėta moteriszkė kaip kada ateidawo pas Lewisonienę ant dabojimo waikų. 18 d. Liepos atėjo ji teiposgi ir paėmusi waiką, iszėjo su juom newa pasiwaikszczioti ant szwieżio oro, bet daugiaus nesugrįžo. Apart waiko, pawogė ji britwas ir maszinaitę plaukų kirpimui. Kas yra ir isz kur ta moteriszkė, žydelka nežinojo. Policija jos teiposgi ne surado, tik susekė, kad ji yra Wilniaus gywentoja, Olga Smolenska; bet kur ji dingo ir kam ėmė mažą žyduką, wisgi nežinia.

Iszplėszė numirėlių grabus.

Wilniuje, piktadariai naktyj įsigriebė į sklepą buwusios misijonierių bažnyczios, kur sudaužė keletą grabų. Ar rado juose ką nors, nežinia. Sklepė, apart numirėlių grabų, palaidotų czia senisi, buwo 30 stiklinių wyno ir 10 stiklinių senos degtinės; tuos gėrymus plėszikai paėmė. Czia jau buwo sudėtos ir trys statinaitės swiesto, bet tų neėme. Ant wietos atkako policija. Sklepe rado geležinę sztangą, su kuria sklepo durys likosi iszwerstos; wietoj, kur buwo wynas sudėtas, užtėmyjo žymius žeuklus pėdų. Geležinė sztanga pasirodė sawaszcziai targo szule stowinczių namų. Tas atwestas į sklepą, turėjo stoti į atspaustus pieskoj pėdų žeuklus; pasirodė, kad ir pėdos tinka. Likosi jis suaresztuotas, nors ne prisipažįsta.

Jawų prekės Liepojuje.

Prekės jawų Lietuwoj pradeda kilti; pereitą sanwaitę Liepojuj už lietuwiszkus rugius mokėjo po 63½ kap. už pudą. Kwieczіai 94 kap. Awižos paprastos 64 — 68 kap., geresnės 70 — 73 kap., geriausios 76—78 kap.; su wikiais ant 2—3 kap. pigiaus, Žirniai 63 kap. Pupos 73 kap. Linų sėmens 96 — 99 kap. Kanapių sėmens po 1 rub. 5 kap. Kwietinės skynės smulkios 48 kap., widutinės 50—52 kap., stambios 53—56 kap., stambiausios 57—58 kap už pudą.

Prekės degtinės rando pardawinyczіose.

Maskoliszkas iždo ministeris apgarsino prekes degtinės parengtose Lietuwoj rando pardawinyczіose. Ant 1897 m. prekės degtinės Lietuwos pardawinyczіose bus szitokios: degtinė 40° — 7 rubliai už wiedrą; walytas spiritas 57° — 10 rublių už wiedrą; spiritas 80° — 14 rublių ir 90° — 16 rublių už wiedrą; taigi daug brangiaus negu senose ne rando pardawinyczіose. Jeigu paskirti ant prižiurėjimo degtinės pardawinėjimo urėdnįkai ne wogtų ant sawo naudos, randas isz to szaltinio turėtu labai didelį pelną, prie maskolių gi rėdos, nežinia ar surinks daugiaus negu surinkdawo nuo priwatiszkų szinkorių.

Wagys wagį norėjo paskandyti.

Žinomi Wilniaus wagiliai, Loiko ir Pawlowski, maudėsi Nėryje, prieszais kaimą Riginerą. Upėj jie užtiko besimaudantį kitą Wilniaus wagilių, Zubkową, ant kurio už ką ten turėjo piktumą. Pradėjo czia jį muszti ir nuwilkę prie sustatytų trotų, bandė jį po jais paskandyti. Pamatę tą dirbanti darbinįkai, atplaukė ant walties ant pagelbos skandinamam, bet Loiko ir Pawlowski ne dawė iszwerżti Zubkowo: Loiko iszsitraukė peilį ir durė wienam isz darbinįkų, Rinkewycziui į szoną. Tikt atėjęs policijantas wagilius suwaldė.

Aukso jieszkotojas.

Gywentojas miesto Borisowo, Minsko gub., Raczkauskas, atsiszaukė į maskoliszką žemdarbystės ministeriją iszreikszdamas, kad jisai žino wietą, kurioje grįžtant nuo Maskwos Napoleonui, maskoliszki kareiwiai, paweržę nuo prancuzų wežimą su 8 auksinių pinigų baczkoms, negalėdami jų su sawim paimti, užkasė žemėj netoli Borisowo. Isz pawerżusių tą auksą prancuzams maskoliszkų kareiwių, wisi likosi užmuszti, pargrįžo tikt wienas, wardu Joachimas, kurisai Raczkauskio namuose ir pasimirė, bet mirdamas jau papasakojo apie wietą, kurioje tas auksas yra užkastas. Patsai Raczkauskas, nors žinojo wietą, tų pinigų ne atkasė, kadangi jį paskui maskoliai isz jo gimtinio kraszto iszwežė į Rytinę Maskoliją; dabar jis turi jau 70 metų amžiaus. Negaudamas atsakymo nuo žemdarbystės ministerio, kreipėsi dar kitur, bet teiposgi be pasekmės; ant galo padarė sutartį su Borisowo miesto roda, kadangi pinigai užkasti žemėj prigulinczioj miestui. Miestas daleidžia Raczkauskui jų jieszkoti, tikt pareikalawo 5%, jeigu juos suras. Tas neužilgio pradės jų jieszkoti. Kad tikt atradus randas nepanorėtų jų sau pasisawinti. "Wilenskyj Wiestnik" antai jau dabar sako, kad ne sunku bus dažinoti, kokiam maskoliszkam regimentui tie pinigai priguli; taigi kad tikt wardu to regimento ne pasistengtu nuo suradusio juos Raczkauskio atimti.

Grodne surastas skarbas.

Laikrasztis "Grodnenskija Gubernskija Wiedomosti" praneszа, kad 15 d. Liepos, be taisydamas kelnorę namuose Brainos Frank, dirbantis czia darbinįkas, jefreiteris Petrozawodzko regimento, Aleksiejew, surado užkasta czia skarbą. Pinigai buwo auksiniai holandiszki dukatai nuo 1632—1644 metų, wertės po 4 rubl., pagal daugumą juose aukso. Pinigai tie buwo isz wirszaus pajuodawę, todėl atradęs juos maskolius palaikė už teip kokius žeuklelius ir dawinėjo wisiems, kas tikt gauti panorėjo. Tikt paskui pamatė, kad jie auksiniai, bet buwo jau per wėlai: didesnė jų dalis buwo iszdalinta žmonėms. Isz wiso, kaip sako, tų pinigų buwo mažiausiai 500.

Kaimieczių gaudytojai.

Wilniuje, ant ulyczios wadinamos Pogulanka, prie atkakusios į miestą ukinįkės, Onos Dzugewyczienės, prisiartino jaunas wyriszkis ir pareikalawo, idant ji parodytu sawo masznelę su pinigais, kadangi jis toj wietoj pametė sawąją, kurią moteriszkė turėjo czia rasti. Kwaila moteriszkė, ant pertikrinimo, kad ji turi sawo masznelę, ją anam wyriszkiui pakiszo, tas pažiurėjo atsidaręs ir atgal atdawė. Tikt po walandai, kada prigawėjas prasiszalino, pažiurėjusi į sawo masznelės widurį, moteriskė persitikrino, kad pinigų joje nėra, o buwo czia 5 pusimperijoliai ir 3 rublinės. Moteriszkė pasiskundė policijai; ta rods ir prigawėją surado, bet nė pr e jo, nė jo namieje pinigų nerado.

Lakiotojas ne isz noro.

Kauno twirtynėj darė bandawones su pririsztu ant wirwių orlaiwiu. Į orlaiwį įsėdo wirszinįkas orlaiwių dalies Kauno twirtynės, apaczioj, už wirwių laikė orlaiwį 100 kareiwių. Reikėjo perkelti per telegrafų dratus, bet bekeliant, wieni kareiwiai paleido wirwes, kiti negalėjo jau kylanczios orlaiwio pajiegos iszlaikyti, taigi ir tie turėjo wirwes paleisti. Orlaiwys iszkilo isz syk ant 5 wiorstų augsztyn, o czia ant jo ne buwo nė jokių nusileidimo prietaisų. Szaltis augsztai buwo teip didelis, kad maiszeliai su pieska priszalo prie luotelio grindų. Po ilgam sėdinczio orlaiwyj oficiero stengimuisi, pasisekė wienok jam nusileisti ant žemės ant pats ažero Peczur kranto, Rygos pawietyj. Pirmiaus lekiantis orlaiwys wilko waltelę, kurioje sėdėjo oficieras, per girią, užkabindamas už medžių wirszunių. Pasisekė wienok jam sziaip teip apsisaugoti nuo sunkesnių apsikulimų.

Geras maskoliszkos kulturos nesziotojas.

"Wienybė" pranesza, buk Taurągės mokslainės mokintojas likosi suaresztuotas. Mat jis daugelį jo mokslainėj besimokinanczių wietinės aristokratijos ir maskoliszkų urėdnįkų dukterų, sužagė ir padarė neszwziomis. Ne jis wienas tokios doriszkos wertės maskoliszkos kulturos neszіotojas, terp maskoliszkų urėdnįkų labai mažai kitokių terastume, ir juo katras isz jų augsztesnę užima wietą, juo ne doresnis.

Iszwežė kunigą Dargį.

"Ukinįkas" praneszа, kad isz Alytaus, Suwalkų gub, maskoliai iszwežė net į miestą Nežiną, į Maskoliją, kunigą Dargį. Mat wienas žmogus, sugautas žandarų su lietuwiszkoms knigoms, pasisakė jas gawęs nuo kunigo Dargio. Žandarai darė paskui pas jį kratą ir kaip sako, teiposgi kiek ten knigų surado. Už tai jį ir isz kėlė isz Lietuwos į Maskoliją.

Miesto rodinįkų rinkimai Rygoj.

Pasibaigė jau Rygoj miesto rodinįkų rinkimai. Kaip Kaune arba Wilniuje, teip jau ir Rygoj, szį metą maskoliai neturėjo laimės; iszrinko wos du maskoliu. Tas, žinoma, labai nepatiko caro pasmirdusioms blakėms. Juo maskoliai greicziaus supras, kad jiems teip Lietuwoj, kaip ir Latwijoj nėra ką weiktì, kad gywentojai tų krasztų ne geidžia jų priežiuros ir globos, juo tas ir jiems didesnę suteiks naudą. Nė lietuwiai, nė latwiai ne bando werżti maskolių sawasties, tikt sawo namieje nori jie rėdytiesi sawiszkai, ne teip kaip maskoliai jiems įsakys.

Žemdarbystės mokslainė Reseiniuose.

Ant praszymo dwarponio Reseinių pawieczio, Fischero, parengti Reseiniuose žemdarbystės moksalainę, moksliszka žemdarbystės ministerija sutiko. Reseinių miesto roda paskiria ant to isz sawo pusės po 300 rublių ant metų kaipo paszelpą. Mokslainė bus parengta trioboj panaikinto czia dominikonų kliosztoriaus; mokslainei bus atiduoti ir žemės plotai prigulėję seniaus minėtam kliosztoriui, ant kurių bus parengta atsakanti farma.

Kiek spirito randas reikalaus szį metą?

Kaip žinote, Lietuwos ir Baltrusijos gubernijose pardawinėjimą degtynės randas paėmė į sawo rankas. Ant szių metų, dėl sawo pardawinyczių minėtame plote, randas reikalauja isz wiso 3978 608 wiedrų spirito: dėl pardawinyczių Wilniaus gub. 481365 wiedrų; Witebsko gub. 513509 wiedrų; Garteno gub. 560640 w. Kauno gub. 385197 w., Minsko gub. 814414 w. Ant nusipirkimo to spirito randas iszleido: dėl Wilniaus gub. 264750 rubl., Witebsko gub. 282429 rubl. 95 kap., Garteno gub. 308352 rub. Kauno gub. 211858 rubl. 35 kap., Minsko 447927 rubl. 70 kap., Mogilewo 314541 rubl. 70 kap., Smolensko 423532 rubl. 88 kaip., arba isz wiso 2253400 rubl. ant pusės metų. Musų gi žmonės užmokės už tai daugiaus kaip dwigubai tiek. Taigi iszpuola per pusę metų su wirszum 5 milijonai rublių, kuriuos musų žmonelės, be jokios sau naudos, per gerklę perpils. Kiek tai už tuos pinigus galima naudingų wisuomenei daiktų parengti, teip gi mes tikt netikusį randą penime.

Mirtinai susižeidė.

Wilniuje, ant Policijos terpulyczio ėjo sau gerai pasigėrusi Elzė Bizunawyczienė, patikus ant kelio žydą, Wulfą Bretoniszkį, pradėjo su juom peszties, kada žydas pailsęs apsistojo, narsi moteriszkė tą laiką sunaudojo ant daužymo langų Bretoniszkio namuose, bet teip nelaimingai, kad rods su kumszczia iszmuszė langą, bet su stiklu perpjowė sau arteriją. Isz gyslos kraujas pradėjo myžle tekėt; paszauktas policijantas sužeistą nugabeno į ligonbutį, kur ji ant rytojaus pasimirė.

---

* Ateinanczіuose mokslo metuose, maskoliszkas randas Lenkijos rubežiuose rengiasi parengti 6 prekybos mokslaines: 2 widutiniszkų mokslų ir 4 žemesnių. Kur jos bus parengtos, dar tikrai nežinia. Gal parengs nors wieną ir lietuwių apgywentoj Lenkijos dalyj.

Juokai.

Į kalinį atweda naują kalinį; nuo seniai czia sėdintis klausia naujai pribuwusio:

— Už ką czia patekai, brolau?

— Už mažmožį: užtai, kad pasiwėlinau ant geležinkelio trukio.

— Tai negalimas daiktas. Už tai juk nesodina į kalinį?

— Matai brolau kad sodina: jeigu paszlawęs kelis tukstanczius iszėjusiu trukiu bucziau iszdumęs į užrubežius, tai manęs ne butu paėmę.

Už $10,50 į Buffalo, N. Y. Nickel Plate.

Dėlei G. A. R. abazawimo ir ant to paties tikieto galėsi sugrįžti į Chicagą geležinkeliu arba wandeniu, kaip norėsi. Neprasnauskite szitos puikios progos, nės už mažus pinigus galite atlankyti sawo draugus ir pažį-tamus. Tikietai parsiduos Rugpjuczio 21, 22 ir 23. Dėl geresnės informacijos atsiszaukite prie p. J. Y. Calahan, Generaliszko Agento, 111 Adams Str. Chicago Ill.

CASCARETS šudrutina kepenis, inkstus ir pilwa. Niekad neskauda. 10c.

Isz Amerikos.

Draugyste pataisymo žmoniu weisles.

New Yorke susitwėrė nauja draugystė "Pataisymo žmonių weislės", į kurią jau priguli 150 narių. Mieris draugystės yra priwersti wisų sztetų legislaturas iszduoti naujas tiesas, pagal kurias turėtu but nugalabinti wisi ne sweiki ant kuno ir ant dwasios gemanti waikai. Panaszios tiesos buwo labai seniai Spartoje, bet ir ten ne ilgai užsiliko. Ant pagerinimo žmonių weislės priderėtu griebtiesi wisai kitokio įnagio: reiktu apsaugoti nuo explioatacijos kapitali-tų neturinczias luomas, kadangi daugiausiai nesweikų waikų gema terp kapitalistų explioatuojamų dirbanczių luomų, kuriems tankiai uždarbio ant maisto neužtenka. Tame tai ir yra swarbiausia priežastis nesweikų ant kuno ir dwasios gemanczių waikų.

Reikaluose naujos muitu tarifos.

Nauja Amerikos muitų tarifa, kaip sawo laike praneszėme, likosi užgirta. Dabar Amerikos randas atsiszaukė į swetimų wiesz patyszczių pasiuntinius, užmanydamas numažinimą muitų nuo tulų wisokių krasztų iszdirbimų ir produktų, jeigu tie krasztai numažius muitus ant Amerikos iszdirbimų ir produktų. Iki sziol dar nė wiena Europos wieszpatystė ne atsiliepė ir neiszreiszkė noro pradėti tarybas, turbut jų ne užganėdina pažadėti paliuosawimai, bet tuom tarpu antai Europoj rengiasi pakelti muitus ant Amerikos produktų. Jeigu kaip nors pasisektų susitaikyti, tas labiaus galėtu atsiliepti ant darbo sanlygų Amerikoj negu pati nauja muitų tarifa.

Amerikonu teisingumas.

Negras George Turner, kurisai bandė sužagti dukterį sawo darbdawio, Robinsono, likosi lynczuotas Burminghame, Ala. Bourbonvilley. Ky. negras Jack Williams, apskųstas už sužagimą nebylės merginos, likosi teiposgi lynczuotas, jo gi brolis, Tom, kurisai prižadėjo su mergina apsiwesti, sėdi dar kalinyj, bet baltweidziai ir tą stengiasi į sawo rankas paimti ir teiposgi sawo sudu nugalabinti. Užtai Brocklyne, szerifo pagelbinįkas, Scott Oliver, kurisai užpuolė ir sužagė 15 metų mergaitę, likosi nuspręstas užtai tikt ant pusantro daliaro bausmės.

Pleszikai užpuole ant geležinkelio stacijos.

Mishawaka, Ind. Trys apsimaskawę plėszikai užpuolė naktyj ant stacijos Chicago & Grand Trunk geležinkelio. Su rewolweriais suwaldė jie stacijos agentą, suriszo jam kojas ir rankas ir paskui nuwilkę prie stowinczių ant kelio wagonų, wiename wagone jį uždarė. Isz po užrakto iszliuosawo jį tikt ant rytojaus sujėję darbinįkai. Plėszikai isz kasos paėmė 60 dol.; sudaužė wisą stacijos įtaisymą ir prapuolė.

Expliozija garinio katilo.

Cairo, Ill. Ant garlaiwio "Fritz", traukianczio prie kranto laiwą medžių prikrautą, expliodawo garinis katilas. Prie to 10 žmonių tarnaujanczių ant garlaiwio nustojo gywasties. Keturi isz jų, tiesiog iszwirė ant syk iszsiweržusiuose isz katilo karsztuose garuose. Nuplikytų pasirodė dar daugiaus; tuos nugabeno į ligonbutį.

Jaunawedys nusinuodino.

Kaime Eagle Bend, Minn. susirinko daug žmonių į bažnyczią. Rengėsi mat imti szliubą 26 metų Jesse Babcock su Luella Gardner, dailiausia mergina wisame apskrityj. Į bažnyczią atėjo jaunamartė ir sukwiesti swecziai, truko tikt jaunikio. Negalėdami jo sulaukti, tuli isz sweczių nuėjo į jo gywenimą, kur rado jau tikt szaltą kuną. Kokia buwo patžudystės priežastis, apie tai kalba daug, bet tikrai nežinia

Perkuno užmusztі.

New Roe, Ky. Netoli Gebbs Crois Roads, laike smarkios audros perkunas trenkė į namus farmerio Rostweino, užtrenkė patį farmerį, jo wyriausįją dukterį ir sunų ir uždegė namus. Sudegė czia ir užtrenktiejie. Dukterį dar galima buwo pažinti, isz kitų jau liko tikt anglių szmotai.

Herminie, Pa. 4 d. Pjutės užkilo czia audra, perkunas trenkė du kartu; wieną kartą nieko neužgawo, antrą gi kartą trenkė į kaminą wienų namų, kaminą kaip kirste nukirto, pramuszė stogą ir įsigriebęs įkambarį, užmuszė du waikinu kertėj sėdinczių. Abudu waikinai dar buwo jauni, 17 arba 18 metų, ne lietuwiai, bet wokiecziai. Pleinis.

Puikus krikszczioniszkos meiles mokintojas.

Washington, Ind. Pastoriui Johnui Walstein, kurisai paprastai miestelyj Concord atlaikydawo diewmaldystę, praneszė, kad susirinkusiems bažnyczioj nepatinka jo pamokslai ir kad klausytojai pasirengę mėtyti į jį supuwusiais kiausziniais, jeigu jis sakys pamokslą. Pastorius paskirtame laike atėjo į bažnyczią, užlipo ant sakinyczios, pasidėjo szale du rewolweriu ir isztarė, kad isz jų szaus į susirinkusius, jeigu tikt jie bandys jo pamokslą kuom nors stabdyti. Tą isztaręs, pradėjo sakyti. Tuom tarpu dalis susirinkusių bažnyczioj pradėjo rėkauti. Pastorius griebė rėwolwerį, paleido keletą szuwių ir wienu pataikė stowinczіai pasienyj mergaitei Standiford. Tą padaręs, iszbėgo isz bažnyczios, nes susirinkę rengėsi jį lynczuoti.

Susidegino.

Texarcana, Ark. Moteris geležinkelio konduktoriaus, Katarina Ochs, apliejo sau galwą ir drabužius su kerosinu ir padegė drabužius. Ji nedaleido giminėms ugnies gesinti, todėl sudegė isz palengwo. Neseniai ji buwo be proczių namuose, isz kur ją paleido kaipo iszgydytą, bet matomai wėl į beprotystę įpuolė.

Alaskos auksas.

Klerkas pinigų muszinyczios isz St Francisko apgarsino, kad nuo Alaskos į St Francisco pinigų muszinyczią atgabeno isz wiso aukso wos 800000 dol. wertės; į kitas muszinyczias gi ne daugiaus 2 milijonų doliarų. Auksas tasai negeriausias, wertė jo wos po 15—17 dol. uncija.

Sudege girti weselninkai.

Cincinnati, Oh. Saliune Adieko, ant Elm str., kėlė weseliją. Tekėjo saliuninįko duktė už Arthuro Guth. Susirinkę swecziai besilinksmindami pasigėrė ir nežinia kokių budu užkrėtė ugnį. Namai buwo mediniai, todėl ugnis teip greitai platinosi, kad ne wisi susirinkę weselnįkai spėjo iszsigelbėti. Sudegė abudu jaunawedžiai ir dar du wyriszkiai. Apdegusių gi yra daug

Iszwežimas gywuliu ir mesos isz Amerikos.

Pagal žinias surinktas Washingtono statistiszko biuro, Sėjos m. iszwežimas gywulių į swetimus krasztus truputį pasididino, sulyginant su pereitais metais. Sėjos mėnesį szių metų iszwežė isz Amerikos isz wiso 38410 galwijų, už $3498691; pereitą metą iszwežė jų 36554 už $3365 247. Nuo 1 d. Liepos 1896m. iki tokiam laikui szių metų iszwežė isz wiso 366506 galwijus už $34 000320; per tokį jau laiką pereitų mėtų iszwežė 348771 už $32 402392.

Mažiausiai iszwežė Sėjos mėnesyj szių metų kiaulių, nes tikt 28 už $422; pereitą metą gi per tokį jau laiką iszgabeno tikt 1 kiaulę wertės $12. Per 12 mėnesių, iki pabaigai Sėjos szių metų, iszwežė jų 2708 už $14827; pereitą gi metą per tokį jau laiką 1838 už $16663.

Konserwuotos jautienos, Sėjos mėnesyj szių metų, iszgabeno 3194807 swarų už $264334; pereitą gi metą 2777609 swarus už $232722. Per dwylika gi mėnesių iki pabaigai Sėjos m. szių metų iszwežė 52444 249 swarus už $4543592; pereitą gi metą, per tokį jau laiką, iszwežė 62631991 swarą už $5559 226, taigi ant $1015634 daugiaus negu szį metą.

Szwiežios jautienos, Sėjos mėnesyj szių metų, iszwežė 22219 924 swarus už $1822541; pereitą gi metą 27623399 swarus už $2 168113. Per 12 mėnesių iki pabaigai Sėjos szių metų iszgabeno 290437741 swarą už $22643 331; pereitą gi metą 224742012 swarų už $18971892.

Sudytos jautienos, Sėjos mėnesyj szių metų, iszwežė 3149845 swarus už $155099, pereitą metą 5707672 swaru už $305583. Per dwylika mėnesių iki pabaigai, Sėjos szių metų, iszwežė 70 455292 swaru už $3991041; per tokį jau laiką szių metų iszwežė 67574788 swarus už $3539461.

Laszinių, Sėjos mėnesyj szių metų, iszgabeno 48079465 swarus už $3225641; pereitą metą iszwežė 38163302 swaru už $2559028. Per 12 mėnesių, iki pabaigai Sėjos szių metų, iszwežė 499227326 swarus už $34092607; pereitą gi metą iszgabeno 424406647 swarus už $33356815.

Kumpių, Sėjos mėnesyj pereitą metą, iszwežė 17726305 swarus už $1699425; szį gi metą 17686668 swarus už $1698476. Per 12 mėnesių, iki pabaigai Sėjos pereitą metą iszwežė 127078702 swaru už $12498968; szį metą, per tokį jau laiką, 161252858 swarus už $15636511.

"Messporto", Sėjos mėnesyj szį metą iszwežė 4104901 swarą už $206100, pereitą gi metą 4907 540 swarų už $241464. Per 12 mėnesių, iki pabaigai Sėjos m. szių metų, iszgabeno 62795139 swarus už $3151541; per tokį jau laiką pereitų metų iszgabeno 68 569833 swars už $3925676.

Keliauja in auksinę Alaską.

Nežiurint ant persegėjimų sugrįžusių nuo Alaskos aukso jieszkotojų, wis daugiaus žmonių keliauja ten laimės jieszkoti. Pasirodo, kad auksinių laukų plotai prie Klondyke upės nepriguli Suwienytoms Wieszpatystėms, tikt Anglijai. Kanados waldžios užgyrė uždėti didelius mokeszczius ant aukso jieszkotojų. Isz Seattle keliauja garlaiwys po garlaiwiui su naujais aukso jieszkotojais; tuom tarpu krasztuose prigulinczіuose Suwienytoms Wieszpatystėms jau wisi pažįstami aukso laukai tapo užimti seniaus czia atkakusių. Wėliaus atkakę negalės jau darbo pradėti iki pawasariui, o tuom tarpu užsilaikymas czia neiszpasakytai brangiai kasztuoja.

Moterys rengiasi in Alaską.

New York. Susitwėrė czia moterų draugystė, kurios, pawydėdamos wyrams, rengiasi keliauti į Alaską aukso kasti. 40 moterų keliauja isz New Yorko į Seattle ir isz czia ant garlaiwio nori plaukti į palaimintą auksinę Alaską.

Žemcziugai ažere.

Little Rock, Ark. Mėnesį atgal, ažere, netoli Bald Kurb, pagawo keletą puikių žemcziugų, už kuriuos prekėjai užmokėjo 300 dol. Kaip tikt žinia apie tai praplito, kaip į Alaską, pradėjo aplinkiniai gywentojai keliauti prie ano ažero žemcziugų gaudyti. Mieste Memphis susitwėrė tuojaus sindikatas, kurisai už 10 000 dol. parsamdė wisą ažerą ant 5 metų ir tiki per tą laiką milijonus uždirbti. Ar wiltys iszsipildys, nežinia, bet jis užkirto kelią kitiems norintiems ažere žemcziugus gaudyti.

Tewas sužage sawo dukteri.

Tiffin, Oh. Likosi czia suaresztuotas wienas isz žymesnių miesto gywentojų, wokietys Jokubas Kuhn. Iis mat užpuolė ant sawo 17 metų dukters ir ją sužagė. Sužagta mergina isz gėdos nusižudė. Kuhną nugabeno į kriminaliszką sudą. Jeigu negras tą but padaręs, tai jau seniai be sudo butų jį pakorę.

Nelaimes ant geležinkeliu.

Indianopolis. Expresinis trukis iszbėgęs isz Chicago, užbėgo ant stowinczios ant kelio lokomotywos. Maszinista trukio likosi užmestas ant garinio katilo, kur teip baisiai apkepė, kad iszliuosuotas isz ten, tuojaus pasimirė. Pasažieriai rods persigando, bet terp jų nėra pawojingai apkultų.

Chattanooga, Ten. Pasažierinis trukis Memphis Carleston geležinkelio iszszoko isz rėlių netoli stacijos Siraton. Pacztinis ir bagažinis wagonai iszszoko isz rėlių, apwirto ir isz dalies susidaužė. Urėdnįkas expresinio wagono, Sam Davis, nusilaužė du szonkauliu ir teip sunkiai apsikulė, nuo ko gal turės mirti. Paczto urėdnįkas, T. Martin, teiposgi likosi sunkiai sužeistas. Sprendžia, kad szėnys turėjo but tyczia iszkleiptos walkiozų, kurie tikėjosi, susidaužius wagonams, rasti progą lengwai ką nors isz wežamų siuntinių paglemžti.

Smarkios audros.

Denyer, Col. Siautė czia ir aplinkinėse smarki audra ir wėtra. Wisas krasztas nuo Puebla iki Sand Creck yra wandens apsemtas, keliai paplauti, ant laukų woliojasi prigėrę gywulіai; prigėrė czia ir du žmonės. Jeigu daugiaus prigėrusių nepasirodė, tai tikt todėl, kad žmonės, pamatę kylanczius wandenis upeliuose, isz syk pasislėpė ant augsztų wietų.

Ottumwa, Ia. Ties miestu ir aplinkinėse siautė smarki audra su ledais; ledų nupuolė tokia daugybė, kad bėgantis geležinkelio trukis negalėjo per nupuolusius ant kelio persigriebti ir turėjo sustoti.

Greitai nubaude.

Gleenwood, Ga. Negras Nathaniel Mason tarnawo pas daktarą Charlesą A. Powell. Iszėjus wyrui isz namų, negras tarnas užpuolė ant daktaro paczios, bet ant nelaimės užpuoliko, Powell netikėtai sugrįžo ant pagelbos sawo negro užpultai moterei. Sulaikė jis užpuoliką ir suszaukė kaimynus, o jau tie su juodweidžiu daug ceremonijų ne darė. Iszwilko jį už miesto, pastatė ant sukrautos akmenų krūwos, dawė dar laiko ant atkalbėjimo paskutinės maldos ir paskui sustoję į eilę, ant syk wisi iszszowė, kas isz rewolwerio, kas isz karabino. Negras, kulkų sugrąžytas, puolė ant žemės negywas.

‡ Farmeris, John Hatchet, ant sawo farmos Brown Countyje, Ind., iszarė molinį puodą su pora tukstanczių doliarų wertės auksinių senų pinigų.

‡ Jalota, Tex. Ateina žinios, buk apsireiszkė czia cholera.

Ant G. R. Abazawimo

Buffalo, N. Y. tikietai bus pardawinėjami ant Nickel Plate geležinkelio už $10,50 į abi pusi. Pargrįžti galima geležinkeliu arba wandeniu į Clevelandą. Kurie Buffaloj nenorės eiti ant nakwynių į hotelius, galės miegoti wagonuose; miegojimui wagonai yra puikiai įrengti ir pristumti prie streetkarių, todėl kiekwienam yra lengwa iszwažiuoti į miestą ir sugrįžti nakwot į wagoną. Pilną informaciją gausite pas po J. Y. Calahan, Generaliszką Agentą, 111 Adams Str. Chicago Ill.

Isz darbo lauko.

¶ Allanta, Ga. 200 baltujų darbinįkių "Fulton Bag & Cotton Mills" dirbtuwių pakėlė sztraiką todėl, kad dirbtuwių sawinįkai priėmė prie darbo 25 negriutes. Toks jau mat Amerikoj supratimas liuosybės ir lygybės: kapitalistai, žinodami kad waldžios, wardan liuosybės, jų nestabdys, spaudžia, kaip įmanydami, neturinczius laimės buti kapitalistais, ypacz gi darbinįkus; balti wėl darbinįkai, wardan liuosybės, stengiasi juoduosius prie darbo ne prileisti; tegul tie nors badu mirszta!

¶ Pereitą sanwaitę Suwienytose Wieszpatystėse buwo iszwiso 237 nusibankrutinimai, Kanadoj gi 29; pereitą metą tą paczią sanwaitę, buwo jų Suwienytose Wieszpatystėse 240, Kanadoj gi 32. Duno agentura pranesza apie tolesnį gerinimasi prekybos ir darbo sanlygų Bankų operacijos szį metą Suwienytose Wieszpatystėse didesnės ant 25,2%; Chicagoj gi jos didesnės wos ant 3% negu tą paczią sanwaitę pereitų metų.

¶ Pittsburg, Pa. Sztraikas darbinįkų anglių kastynių traukiasi toliaus. Tulose kastynėse, wieton susztraikawusių, parsitraukė juoduosius darbinįkus. Nusikentimas terp sztraikierių ir juodųjų yra teip didelis, kad czia laukia kruwinų musztynių. Juodiejie waikszczioja apsiginklawę. Pennsylwanijos kastynėse wis daugiaus darbinįkų pristoja prie sztraiko; mažiausiai sztraikuoja jų kastynėse West Virginijos.

¶ New York. 100 darbinįkių dirbanczių szilkų dirbtuwėj Rhenio, College Pointe, L. I. pareikalawo pakėlimo užmokesnio už darbą ir priėmimo atgal paliowusių dirbti dėl numažinimo užmokesnio wyriszkių darbinįkų. Dirbtuwių sawinįkai wienok ne sutiko ant to reikalawimo, todėl darbinįkės pakėlė sztraiką.

¶ Reading, Pa. Dirbtuwe Reading Iron Co, Danvillėj, wėl pradeda dirbti. 700 darbinįkų gawo czia darbą, bet už numažintą už darbą užmokesnį.

¶ Darbinįkiszkos organizacijos persegsti darbinįkus, kad jie ne keliautu darbo jieszkoti į Colorado, kadangi ten yra bedarbė ir sztraikai.

¶ Wilmington, Del. Pradėjo czia dirbti dirbtuwė "Delevare Iron Works". 500 darbinįkų gawo joje darbą.

Jeigu jautiesi nesweiku, imk wieną CASCARETS, o iszgydys tawę, už 10 ir 20c.

ISZ Lietuwiszku dirwu

Tai ko-gi laukiam?

Jau walanda perėjo, kaip Pennsylwanijos legislatura nutarė uždėti ant tų ateiwių, kurie neturi ukėsystės popierų, po 3c. dieninės mokesties; ne gana to, kaip kur girdisi balsas, jog ateiwių su wisu nenorėsę į darbus priimti. Ir po teisybei, jau sziądien yra daug fabrikų, kur ateiwius, nemokanczius angliszkos kalbos, praszalina isz darbo ir žinoma, naujų ateiwių nebenori priimti.

Tai ką gali daryti ateiwiai be darbo? Kas jiems daugiaus liekti, kaip skurdas, badas, mirtis?

Musiszkiai broliai nepakelia protestuojanczio balso priesz szitokį neteisingą pesikėsinimą angliszkųjų gaiwalų.....

.....

Matyti, kad czionai už lietuwius yra smarkesni chinai, nes tiejie Pennsylwanijoje sukruto protestuoti, priesz teip skaudžią ateiwių skriaudą ir jų balsas siekia net augszcziausiojo sudo; kas žin, ar chinai wieni patys neprisidės prie nuwertimo neteisingos prowos!

Tuli lietuwiai dar gėrisi isz tokios skriaudos; jie regimai nemato, jog czia kowa yra pakelta priesz weisles ne anglo-saksiszkas ir negermaniszkas. Jeigu Legislatura butu iszleidusi įstatymą, kurs priwerstu wisus ateiwius eiti į naktinę mokslainę ir mokintiesi angliszkai, o teipgi užmokėti pripuolanczią kožnam gywentojui pagalwę ant užlaikymo mokslainių, rėdo ir t. t., tai nieko negalima but sakyti; bet sziądien, kada rasiszka kowa keliama, ar iszpuola mums tylėti? Negrus wienwal karia Pietuose, kaip skaitome laikraszcziuose, už menkiausią nusižengimą priesz baltuosius žmones; tai ar neateis weikiai tas laikas, kada ateiwius, nemokanczius angliszkai ir neturinczius darbo, ar iszwytus isz darbų, pradės szaudyti ir naikinti, kaipo pawargėlius, be prieglaudos ėsanczius? Opinija cziabuwių sziądien yra teip įuirszusi priesz ateiwius, jog galima wiso-ko tikėtiesi!

Tai-gi klausiu, ar lietuwiai nepakels sawo balso priesz įstatymiszką neteisingumą dėl wargszų-ateiwių? Ar lietuwiai ir czia, kaip Maskolijoje, duosis lygwergai sawo kailį engti? Ar-gi newerta butu suszaukti susiėjimus, ir tuose wieszai tą klausymą apswarstyti, ir baisiai protestuojant, parodyti anglams, jog jų jungas lietuwiams yra įsiėdęs iki gywam kaului?

(Isz "Vienybės")

Scrantono lietuwiai.

"Garsas" patalpino raszta apie skaitlių Scrantono, Pa. lietuwių. Autorius straipsnio, waikszczіodamas po parapiją, surado iszwiso 1623; apleido gi 19 szeimynų; skaitant widutiniszkai po 7 ypatas ant szeimynos, iszpuls neužraszytų 133. Waikų yra isz wiso 456; tinkanczių lankyti mokslainę atsirastų ne daugiaus 100. Prie to skaitliaus nepridėti sulenkėję lietuwiai, protestonai ir teip wadinami progresistai, Skaitant lietuwius be skyriaus tikėjimo ir prigulėjimo prie parapijos, atrastume Scrantone apie 2000 lietuwių. Priskaiczius prie to skaitliaus ir aplinkinius miestelius, pasirodys 2400 lietuwių. Wisi dirba anglių kastynėse, iszimant keturis saliunįkus Scrantone, wieną sztorniką, keletą kriauczių. 2—3 agentus iszwažiojanczius alų po namus. Priceburge yra 3 lietuwiszki saliunai, Ridge 6. Draugysczių yra keturios; isz jų daugiausiai sanarių, nes 80, turi Szwento Juozapo draugystė.

Nelaimės pasiekusios lietuwius.

"Garsas" pranesza, kad 2 d. Rugpjuczio, mainose Maple Hill, lietuwys Karalius Kazlauckas nusilaužė kają. Jonui Czeruicziui, Wegenir mainose, sužeidė ranką ir nukirto pirsztą. 4 d. Rugpjuczio, mainose No3., Szenandoryj, užgriuwo Juozą Karewyczių. Užgriuwusi ola wienok jo neužgriebė, tikt užkirto jam iszėjimo kelią. Iszbuwo ten beweik wisą parą, kolaik pasigedę draugai ne atkasė. Wiskas wienok tikt ant baimės pasibaigė; atkasė sweiką, tikt žinoma iszalkusį.

Trumpai raudojo.

"Kardas" pranesza, kad moteris nužudyto Wilkes-Barres kalinyj, lietuwio Waselkos, ne ilgai raudojo sawo nužudyto wyro: wos spėjo jį palaidoti, o naszlė jau apsiwedė su nužudyto pusbroliu. Argi teip greitai galima buwo susiartinti ir susipažinti? Turbut jaunawedžiai buwo susitarę dar gywenant naszlės wyrui ir tikt su nekantrumu laukė, kada ją budelis nuo pirmutinio wyro iszliuosuos.

† "Garsas Amerikos Lietuwių" likosi padidintas. Prie to laikraszczio duoda dabar priedą, kuriame redakcija žada talpinti pasakaites arba ir moksliszkus straipsnius. Priedas tas turi wardą "Lietuwiszkas Knįgynas". Galima jį užsiraszyti ir skyrium, mokant po 70c. ant metų.

Naujausi iszradimai.

‖ Wienas angliszkas technikas iszrado naujas kulkas kareiwių karbinams. Kulkos tos padarytos isz drucziai suspautos (presuotos) popieros, apwilktos plonute isz aliuminijaus plėwe. Kaip sako, tos naujos kulkos lenda į žmogaus kuną, bet ne drasko minksztų jo dalių, netrupina kaulų ir todėl sužeidimai lengwai sugyja. Jos labai lengwos, 1000 kulkų sweria wos 5 swarus. Praminė jas geradėjingomis, nors didesnę žmonijai atgabentu naudą, jeigu pasisektu su wisu praszalinti kares; teip gi paszautam, arba užmusztam kareiwiui wis tiek su kokia kulka jį nuszowė.

‖ Prancuziszkos laiwynės inžinierius iszrado kokią ten medegą, su kurią isztepti laiwai, nors juos apszwieczia naktyj prieszas su elektriszka szwiesa, negal but matomi, todėl lengwa jiems prie prieszo laiwų prisiartinti. Prie sziųmetinių prancuziszkos laiwynės manewrų po Brestu, tapo iszbandyta ta nauja padaranti laiwus nematomais medega ir tai su didele pasekme.

‡ Baltimore Md. Atsibus czia pirmutinis bėgimas naujo, iszrasto Johno Hollando, powandeninio laiwo "Plunger". Ant padirbimo to laiwo Amerikos randas paskyrė 150000 dol. paszelpos iszradėjui.

Amerikoniszka Trumpiausia Linija terp Chicago ir Buffalo, N. Y.

Yra Nickel Plate geležinkelis. Dėlei abazawimo G. A. R. kariaunos, tikietai par-iduos Rugpjuczio 21, 22 ir 23 už $10,50 į abi pusi, sugrįžt, pagal norą, galės geżinkeliu arba wandeniu; tas wiskas yra prirengta dėl wigados norinczių pasiwažinėti. Laikas sugrįžimo galės but pratęstas iki Rugpjuczio 30 d., jeigu pristatys sawo tikietus musų agentui Buffaloj priesz 27 d. Rugpjuczio. Pons J. Y. Calahan, Generaliszkas Agentas, 111 Adams Str. Chicago, Ill. suteiks kiekwienam norinczіam reikalingą informaciją kaslink szios kelionės, arba pons H. Thorne, O. P. & T. A.

Swetimi Balsai.

Lenkiszko "Związko" laikraszczis, "Zgoda", talpina straipsnį "Litwa i Żmudź". Raszėjas paduoda trumpą peržwalgą Lietuwos geografijos ir istorijos. Istoriją paduoda trumpai ir gana teisingai, bet kur raszėjas griebė lenkiszkai-lietuwiszkų prietikių, ten jo teisingumas pražuwa. Klaidžiai raszėjas sako:

"Bet lenkai nepersekiojo niekada rusiniszkos arba lietuwiszkos kalbų, kaip tai sziądien daro maskoliai; liuosai galėjo spaudinti dwasiszkas ir swietiszkas knįgas lietuwiszkoj arba rusiniszkoj kalboj, paskutiniuose gi lenkų waldymo metuose, kada pradėjo rupintiesi apie žmonių apszwietimą, buwo prie parapijų mokslainės, kuriose waikai mokinosi lietuwiszkai raszyti ir skaityti".

Norėtume žinoti, kur buwo tokios mokslainės, kuriose waikus mokino lietuwiszkai raszyti ir skaityti. Parapijinėse Lietuwos mokslainėse ne tikt lietuwiszkai ne mokino, bet prieszingai, už atsiliepimą lietuwiszkai waikai buwo skaudžiai bandžiami, kaip antai, už tokį nusidėjimą klupdydawo juos ant žirnių papiltos kruwos. Po galutinam iszwijimui isz Maskolijos jezuitų, mokslainės likosi pawestos užžiurai pijarų ir teip wadinamai adukacijos rodai; pagal įsakymą tos rodos buwo mokintojams daleista, kaip kada, aiszkinti, jeigu waikai ko nesuprato ir jų prigimtoj kalboj, bet ir tąsyk už kalbėjimą mokslainėj lietuwiszkai jie buwo wisgi baudžiami. Teip traukėsi iki uždarymui senų lenkiszkų parapijinių mokslainių. Tokios bausmės kaip klupdymas ant žirnių kruwos už atsiliepimą sawo prigimtoj kalboj juk nė maskoliai ne wartoja.

Kas su mokslainėms, tas pats buwo ir su knįgoms. Spaudinti lietuwiszkoj kalboj knįgas rods ne buwo uždrausta, bet apie jas nieks nesirupino. Kuniįgija buwo lenkiszka, ji rods pradėjo spaudinti lietuwiszkoj kalboj dwasiszkas knįgas, bet ir tame ji sekė tikt takais atsiradusių kalwynų, kurie su pagelba rasztų stengėsi kalwinystę platinti. Tai gi sulenkėjusiems, arba tiesiog lenkams (augsztesnėji dwasiszkija buwo daugumoj gryni lenkai) ne liko nieko daugiaus daryti, kaip tikt griebtiesi to paties ginklo. Apie swietiszkas knįgas ne tikt nieks nesirupino, bet prieszingai, jų iszdawimą stabdė po lenkų įtekme ėsanti dwasiszka cenzura.

"Lietuvos" Iszdawystė siuncziа szirdingiausią aczių Franciszkui Dragunui, isz Forest City, Pa., kuris teikėsi priimti musų agentą ir padėti jam darbuotiesi. Diewe duok mums daug tokių gerų wyrų.

Gromatos ant paczto.

1008 Benes Jan
1017 Bredsowsky A.
1021 Cadu Jozef
1022 Citron Mr.
1031 Dolky Stanislow
1034 Dubin A.
1040 Gulon Tomas
1050 Gudinski John
1066 Jarvis Martha
1071 Jurie Markus
1072 Juszczewski Jozef
1075 Kapryan Adam
1080 Klives Wojciech
1085 Kotal Karl
1096 Mauske Carl
1048 Gotaut Peter
1097 Moranski Michel
1098 Moseso Galtte
1101 Nanaledus Powals
1119 Sawuszka K.
1120 Sasiorska Maryanna
1123 Selky Ch.
1125 Simon Tomas
1128 Skalsgiris Jonas
1131 Sordon S.
1134 Szymeryk Marin
1143 Tarasko Tom
1151 Verbelio Josefina
1156 Wanat John
1159 Uram Katharina
1205 Wuyk Maryanna
1166 Žemajtis Anton

Ant pardawimo du lotai ant 34tos Court ir Moospratt Str. Atsiszaukite prie sawinįko: B. Seeboch, Peru, Ill. arba į "Lietuvos" Redakciją. (14–8)

Isz wisur.

‖ Persijoj likosi iszduotos naujos tiesos ant apsunkinimo žydų gywenimo. Pagal naujas tiesas: 1, kiekwienas žydas gali waikszczioti tikt su nuskusta galwa; 2, žydai gali tikt pėkszti waikszczioti, uždrausta jiems važinėti arba jodinėti; 3, žydams ne wale neszioti europeiszkų drabužių; jų drabužiai turi skirtiesi nuo drabužių kitų kraszto gywentojų. 4, uždrausta žydams statyti augsztesnius namus už namus mahometonų; jėjimas turi skirtis nuo jėjimo persijonų namų, 5, uždrausta žydams iszeiti lyjant isz namų; 6, newale žydui nė pardawinėti, nė cziupinėti walgomų produktų; 7, numirus žydui, jo turtai pereina ant giminių priėmusių mahometoniszką tikėjimą; 8, jeigu žydas priėmęs mahometoniszką tikėjimą sugrįžtu wėl į žydiszką, toks priwalo buti nugalabintas.

‖ Twanai Austrijoj ir Prusuose ne tikt ne pasimažino bet dar labiaus iszsiplatino. Po pirmutinių lytų, kurie pagimdė isz pradžių twanus, užėjo wėl smarki audra ir lytus, traukėsi jie per dieną ir per naktį, pakėlė wandenis upėse, kurios iszsiliejė per krantus, užliejo neiszpasakytai didelius laukų plotus. Czechijoj. Szlezijoj, Saksų žemėj wėl daugybė žmonių prigėrė. Saksų žemėj prigere 185 zmones, Szlezijoj gi 150 prigėrusių gywulių ir suskaityti negalima, wandens su wisu nuneszė daugybę kaimų. Dabar twanai užėmė dar didesnius plotus. Kunigaikszstystė Anhalt beweik wisa wandenų užlieta, dideli twanai ir Brandenburgijoj. Austrijoj ir Wokietijoj tweriasi szelpimo komitetai ant gelbėjimo nuo twanų nukentėjušių žmonių, ant to antai Pragoj. tikt wieną dieną, surinko 300000 guldenų. Blėdį tikt Wokietijoj twanų padarytą skaito ant 2000(0000 markių.

‖ 19 d. Liepos iszdegė kaimas Wladimirowka, Czernigowo gub., Maskolijoj. Iszdegė su wisoms troboms 214 ukių. Prie to sudegė ir 10 žmonių; daugelis yra dar sunkiai apdegusių, sudegė ir daug gywulių ir paukszczių. Užgimus gaisrai, wisi wyriszkiai buwo lauke, todėl ne buwo kam gelbėti; kada subėgo nuo lauko, degė jau wisas kaimas ir apie gesinimą ne galėjo but nė kalbos. Sudegė wisi gywuliai, kluonuose sudegė sukrauti nuo senų metų jawai, kaip ir jau suwežti isz dalies sziumetiniai. Sodai ir daržai teiposgi apdegė. 1500 žmonių ne teko nė turtų, nė pastogės.

‖ Isz Warszawos raszo, kad ties kaimu Gorzkowice siautė smarki audra su ledais. Ledai puolė wisztos kiaulszinių didumo; wėjas tiesiog nune-zė beweik wisas kaimo triobas. Žmonės persigandę bėgo isz namų į laukus, tikėdami, kad atėjo swieto pabaiga. Medžiai soduose likosi isz szaknų iszrauti teip, kad nė wienas ne iszliko; neiszliko nė wiena twora. Keli žmonės likosi užmuszti, apkultų ir tai sunkiai, yra labai daug. Audra ta ne tikt isznaikino kaimą Gorzkowice, bet ir kitus aplinkinius.

‖ Prowincijoj Si—Czuan, Chinieczių kraszte, baisus badas. Reporteris wieno chiniszko laikraszczio, nukeliawęs į bado apimtą prowinciją, sako, kad ant kelio matė wisur besiwoliojanczius kunus isz bado numirusių žmonių. Yra czia kaimai, kuriuose didesnė gywentojų dalis iszmirė. Pekino waldžios iszsiuntė baduoliams 450000 pudų ryžių, bet ir ta menka paszelpa prapuolė ant kelio, gal užsiliko naguose kokio chiniszko urėdniko.

‡ Washingtono pinigų muszinyczios direktorius, p. Preston, apgarsino žinias apie iszkastą pereitą metą auksą ant wiso žemės pawirsziaus. Wertė iszkasto pereitą metą aukso pasiekė $205000000, isz ko už $53000000 iszkasė joSuwienytose Wieszpatystėse Sziaurinės Amerikos. P. Preston iszskaito wisą aukse produkcija ant szių metų apie $240 000000, arba ant $35000000 daugiaus negu pereitą metą.

‖ Mieste Bruxellej, Belgijos sostapilėj, atsibuwa dabar tarybos kaslink parengimo terptautiszko santaikos sudo, kurio priderystė butų taikyti susipykusias už ką nors wieszpatystes; tasai sudas iszdawinėtu ir nusprendimus; nedaleistu užgimti karėms. Ant konferencijos suwažiawo delegatai: Anglijos, Amerikos, Prancuzijos, Austrijos, Wokietijos, Italijos, Iszpanijos, Danijos, Holandijos ir Rumunijos.

‖ Mieste Ruszczuke, ant upės Dunajaus kranto, Bulgarijoj, atsitiko smarki expliozija patronų krautuwėj, prie ko 46 žmones likosi užmuszti; sunkiai sužeistų yra 60, isz kurių daugumo negalima bus nuo mirties iszgelbėti. Expliozija buwo teip smarki, kad mieste Giurgewo, kitoj Dunajaus pusėj, Rumunijoj, wisi langai iszbyrėjo; Ruszczuke gi daugybė triobų suwisu sugriuwo.

‖ Laike manewrų prancuziszkos kariaunos netoli miesto Chalons, Prancuzijoj, atsitiko nelaimė. Du raitelių regimentai metėsi wiens ant kito, prie ko 20 kareiwių nupuolė nuo arklių ir sunkiai likosi sumynioti, wienas gi likosi su wisu sumyniotas. Daugelis arklių teip tapo sužeistų, kad juos reikejo nuszauti.

‖ Londono laikrasztis, "Daily Chronicle", raszo isz Warszawos, buk maskoliszkas randas, dėl ne užderėjimo laukuose daugelyj Maskolijos krasztų, teip kaip ir anuose bado metuose rytinese Maskolijos redybose, rengiasi szį metą su wisu uždrausti iszwežimą jawų isz Maskolijos į swetimus krasztus.

‖ Mieste Ufoj, didelėj krautuwėj Kalmackio, įgriuwo wirszutinės krautuwės lubos, ant kurių buwo sukrauta 3000 pudų cukraus. Kada tas atsitiko, apaczioj darbinįkai nesziojo cukrų, ant jų tai užgriuwo wirszus. Keli darbinįkai prie to likosi užmuszti.

‖ Wakarinėj Wokietijoj, ant Reino, Trewiro apskrityj, iszdegė kaimas Poltbach. Iszdegė su wiskuom 42 ukės. Ugnyj prażuwo ir 4 žmonės ir daugybė gywulių.

‖ Mieste Kremenczuge, Poltawos gub., užtwinęs wanduo nuneszė maudynių budas parengtas ant upės Dnepro, kuriose tąkart daug žmonių maudėsi. Daugumas wyriszkių iszsigelbėjo, bet 200 moterų prigėrė.

‖ Ties Kartel, Estlandijoj, Maskolijoj, dideli lytus pagimdė twanus; wanduo nuneszė tiltą ir ant jo susirinkusius žmonis. Prie to 38 žmonės prigėrė.

Kada kirsti medžius?

Lietuwos ukinįkai nuo seniai žino, kad twirtumas pastatytos triobos, apart ko kito, paeina ir nuo laiko, kokiame medžiai ant tos triobos buwo kirsti. Mokslincziai tokioms žmonių nuomonėms seniaus nenorėjo tikėti, dabar wienok pasirodė, kad twirtumas medžių isztikro remiasi ir ant laiko, kokiame jie likosi nukirsti. Apie tai raszo jau ir specijaliszki laikraszcziai. Wokietijoj, ant isztirimo darė tyczia bandawones, apie kurias patalpino žinią laikrasztis "Deutsche Forsztztg". Bandytojas iszrinko keturias puszis auganczias toj paczioj girioj, wienokiose sanlygose ir wienokiai sweikas ir storas. Wieną pakirto pabaigoj Gruodžio mėnesio, antrą pabaigoj Sausio, treczią pabaigoj Wasario, ketwirtą gi pabaigoj Kowo. Isz tų medžių nutaszė balkius wienokio didumo ir juos iszdžiowino. Prie bandymo, kiek sunkenybės toki balkiai iszlaiko ne lužDami, pasirodė, kad balkis isz medžio pakirsto pabaigoj Gruodžio iszlaikė 100 centnerų, isz pakirsto pabaigoj Wasariaus iszlaikė 80, o isz pakirsto pabaigoj Kowo tikt 62. Wisai tas pats pasirodė ir prie bandymo kietumo.

Isz tų balkių paskui padarė polius, kuriuos įkalė į žemę. Po 16 metų poliai isz medžio pakirsto Gruodžio mėnesyj buwo su wisu sweikais; kiti gi poliai po 3—4 metų supuwo. Bandawonės su kitų medžių weislėmis tą patį parodė; ilgiausiai iszlaiko medžiai tos paczios weislės tie, kurie buwo nukirsti Gruodžio mėnesyj. Taigi statant triobas, dėl jų reikia medžius kirsti Gruodžio mėnesyj, jeigu norime, idant triobą ilgai iszlaikytų.

Ar prisižiurėjimas ant ko nors ėsanczlai neszczia moterei turi įtekmę ant užgimusio kudykio?

Žmonės tiki, kad ėsant neszczia moteriai, prisižiurėjimas turi įtekmę ant turinczio užgimti kudykio: jeigu motina pamato ką nors, kas ant jos padaro didelį įspudį, tas gal atsiliepti paskui ant kudykio. Pasakoja, buk motinos mieste Kadikse, pietinėj Iszpanijoj laukianczios užgimimo kudykio, jeigu nori, kad užgimęs butu grażus, eina į bažnyczią ir ilgai meldžiasi priesz altorių Motinos Szwencziausios, kuriame yra puikus paweikslas padirbtas garsaus iszpaniszko teplioriaus, Murillo. Todėl Kadikse, ypacz terp moterų, yra daugelis tipų panaszių į ana Murillo paweikslą. Mokslincziai isz syk nepripažino įtekmės prisižiurėjimo, bet bandė tą dalyką isztirti. Prancuziszka gydytojų Draugystė iszsiunt nėjo wisiems gydytojams praszymus tėmyti tą dalyką ir apie wisokius patėmyjimus praneszti į gydytojų draugystę; patėmyjimų surinkta diktai, bet wisgi jų dar neužteka ant galutino nusprendimo. Isz jų wienok pasirodo, kad žmonių įtikėjimas ne yra wisai be pamato; prisižiurėjimas motinos, nors ne wisada, turi įtekmę ant paskui užgimusio waiko. Ant parė mimo tos nuomonės yra surinkta daug faktų, bet swarbiausiu yra užgimęs pietiniuose Suwienytų Wieszpatyszczių sztetuose waikas panaszus į aligatorių (didelis driežas gywenantis Floridos upėse). Kaimynai per sudą net reikalawo, idant waikas butų ar užmusztas, ar kur nors iszgabentas, kadangi jis teip biaurus, kad į jį negalima žiurėti. Waikas turi dabar jau 14 metų ir jis ne tikt ant burnos panaszus į aligatorių (krokodilių weislė), bat ir wisu sawo sudėjimu; kalbėti jis ne kalba, bet sznypszczia kaip ir tie sutwėrimai, į kuriuos jis panaszus; o akys apwalios kaip ir aligatoriaus. Rankos su ne znaimias pirsztais, panaszesnės į aligatoriaus kojas, negu į žmogaus rankas. Jis mėgsta wandenį ir ilgai jame iszbuwa. Wisame, ne tikt ant kuno bet ir sawo palinkimais jis panaszesnis į aligatorių, negu į žmogų.

Tėwai tos baisybės niekuom nesiskiria nuo kitų žmonių. Priesz užgimimą waiko ėjo jie ažero krantu ir teip beeidami užtėmyjo wandenyj besipeszanczius aligatorius. Motina persigando ir norėjo nusikreipti, bet wyras priwertė ją prisižiurėti aligatorių pesztynėms. Tas atsitikimas tokį padarė ant motinos įspudį, kad ji jo negalėjo užmirszti iki gimdymo laikui. Užgimęs waikas pasirodė panaszus į tą, apie ką motina tankiausiai mislyjo, kas ant jos didžiausią padarė įspudį, nesziojant waisių.

Selawek Ažeras, Alaskoj.

Dabar pagarsėjusi sawo aukso plotais Alaskos teritorija yra tai žingeidus krasztas; juo geriaus ją pažįsta, juo daugiaus žingeidžių daiktų czia atranda. Prie tokių žingeidžių daiktų czia užtėmytų priguli Selawek ažeras. Jis ne didelis ir yra widuryj kietžemio, bet netoli nuo jurių. Turi jis tokius jau tekėjimus, kaip ir oceanas. Sprendžia, kad ažero dugnas jungiasi kokiu nors budu su jurėmis, bet ar toksai sprendimas yra teisingas, nežinia. Wanduo ant pawirsziaus to ažero yra prėskas, apaczioj gi suriai kartus, taigi toks, koks yra oceane Rods daug yra kietžemių widuriuose ažerų su surum wandeniu, kaip antai: Kaspiszkos jurės, Mirties jurės ir daugelis kitų, bet ažerų su maiszytu wandeniu, taigi tokių, kurių wirszuj butų prėskas, o apaczioj surus wanduo, kaip Selawek ažere, iki sziol niekur daugiaus ant wiso musų žemės pawirsziaus ne užtėmyjo. Apart to, minėtame ažere yra ir karszti szaltiniai. Tose wietose wanduo ne užszala, bet aplink tokias lyg akis yra storos ir augsztos ledo sienos.

GEOGRAFIJA
ARBA
MOKSLAS APIE ŽEME.
I DALIS.
Pagal prof. Archibaldą Geikie ir kitus.

(Tąsa).

Jeigu atplaukiate ant laivo prie krantų kokio nors kietžemio, tąsyk matote jo pavidalą isz szono, matote ant kiek tulos jo dalys pasikelia augszcziaus jurių vandens pawirsziaus, matote ar kietžemio pawirszius yra vienodas, lygus, ar turi jis kalnus ir terpkalnes. Ant kiek koks krasztas yra iszkilęs, rodo tą jurių vandenų pawirszius, kurį priima kaipi už pamatą kietžemių ir nuo jo skaito kokias nors vietos iszkilimą.

Jeigu pawirszius kokio nors kraszto yra lygiai iszkilęs nuo jurių vandenų pawirsziaus, tai tokį krasztą vadina *lyguma*; jeigu gi pawirszius ne lygus, bet turi didesnius ir mažesnius iszkilimus, tai tuos didesnius iszkilimus vadina *kalnais*, o žemumas *klonimis*. Klonys vienok gal but ir ant lygumų, jeigu tik jos toli viena nuo kitos; tos klonys padaro, kad ir lyguma pasirodo mums kaipi vieta kalnuota, tik czia kalnai turės beveik vienodą augsztumą ir jų virszunės bus kaipi nukirptos, lygios.

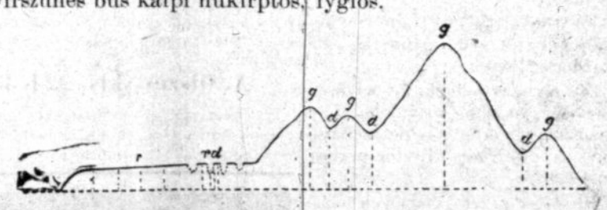

Czia apatinis, papiesztas sutraukomis brukszmis, reiszkia jurių vandens pawirszių, kitos linijos bėganczios staczіai prie tos apatinės jurių linijos parodo iszkilimą kokios nors vietos; kairėje pusėje tos linijos beveik lygios, todėl ir visas krasztas yra tai lyguma r, iszėmus tikt lygumą r d, ant kurios yra įdubimai, klonys. Deszinėj pusėj iszkilimai ne lygus, czia yra kalnai (g) ir klonys (d).

Lygumos buva lygiai mažai, kaip ir augsztai nuo jurių vandenų iszkilusios; pirmame atsitikime jas vadina *žemumomis*, antrame *augsztomis lygumomis*. Žymaus rubežiaus, kur baigiasi vienos ir prasideda kitos, nėra, bet paprastai iszkilimus ant 200 metrų laiko už rubežių žemumų, bet jeigu žemuma kyla augsztyn ne žymiai, isz palengvo prie toliaus besitraukianczių kalnų, tai prie žemumų priskaito ir didesnius žemės iszkilimus. Žemumų yra visokiose žemės dalyse: Europeiszka žemuma traukiasi nuo Pirenėjų kalnų isz vakarų, iki Uralaus kalnų į rytus, taigi nuo Iszpanijos iki Siberijos rubežių; Siberiszka žemuma tęsiasi nuo Uraliaus kalnų; žemumos yra abiejose Amerikose, taigi Sziaurinėj ir Pietinej. Augsztos lygumos yra teiposgi visur: Afrika, su mažais iszėmimais, beveik visa isz jų susideda; yra jos vidurinėj Azijoj, kurios viduris padaro augszcziausiai ant visos musų žemės iszkilusią augsztą lygumą Tibetaniszka vadinamą, ji iszkyla iki 5000 metrų (16000 pėdų) augszcziaus jurių vandenų pawirsziaus. Augsztos lygumos Amerikos rodo ne per didelės, bet užtai jos augsztai iszkilusios. Europoj nėra nė didelių, nė augsztai iszkilusių augsztų lygumų.

Tankiai augsztos lygumos leidžiasi prie žemumų ne isz palengvo, ne znaimiai, bet paveiksle didelių trepų arba *tarasu*. Toki tarasai yra pietinės Afrikos užbaigoj.

Kaip kur yra lygumos ir žemiaus jurių vandenų pawirsziaus; tokias lygumas vadina *depresijomis*. Giliausia isz jų yra depresija Mirties jurių, kuri yra ant 400 metrų žemiaus jurių vandenų pawirsziaus, taigi, jeigu czia įsigriebtu jurės, tai jos užlietų visą depresijos plotą ant 400 metrų (1320 pėdų) giliai; ne teip gili, bet už tai didesnė yra depresija Kaspiszkų jurių. Depresijos gal but ir prie paties jurių kranto, jeigu tik jas nuo jurių vandenų apsaugoja gamtos padirbti arba žmonių nupilti pylimai. Tokia depresija, apsaugota nuo užliejimo jurių, žmonių padirbtais pylimais yra Holandija.

Apart padalinimo lygumų pagal jų iszkilimą, dar jos dalinasi į: a) *tirus*, b) *stepus* ir į c) *žemdarbiszkas lygumas*.

Tirai yra tai lygumos, ant kurių nėra augmenų, dėl stokos czia vandens ir lytų; pawirszius jų yra paprastai isz pieskos ir akmenų; kaip kur įdubimuose yra susirinkęs vanduo ir augmenys; tokias vietas vadina *oazais*. Žymiausi tirai yra: Sachara—Afrikoj, Gobi-Azijoj, Mohave—Sziaurinėj Amerikoj, Atakama—pietinėj. Didesne dalis Australijos vidurių yra tai teiposgi tirai.

Žmonės gyvenanti pieskynuose, kaip antai Sacharos tiruose, gyvena isz prekybos ir plėszimų; tavorus gabena isz vietos į vietą, kraudami juos ant kupranugarių, kurie gal ilgai apsieiti be vandens. Gabenanti tavorus susirenka į pulkus ir tokius pulkus vadina *karavanomis*. Jeigu isz prekiavimo ne gal iszmisti, tirų gyventojai užsiima plėszimais; užpuldinėja jie ant traukianczių su tavorais karavanų; plėszimais savo pagarsėjo antai Sacharos Tuaregai.

Stepai yra tai teiposgi lygumos, jose vandens ne daug, girių czia teiposgi ne daug, kadangi medžiai nepakenczia tankių czia sausmeczių, todėl jie iszdžiusta; auga vienok tirszta ir augszta žolė. Stepai yra pietinėj dalyj ryt-europinės žemumos, prie Juodųjų ir Kaspiszkų jurių, Azijoj, Afrikoj, daugiausiai gi jų yra Amerikoj.

Stepų gyventojai yra jau geresnėse sanlygose negu gyventojai tirų; czia jau gal jie gyvulius auginti, kadangi stepuose yra daug žolės. Tuluose vienok stepuose yra žoles ne daug: tokių gyventojai veda nuolatai kruvinas kares už ganyklas, o kaip kada, kaip ir tirų gyventojai, užsiima plėszimais; užpuldinėja ne tikt ant pakelevingų, bet ir ant toli nuo jų tėviszkės ėsanczių krasztų.

Žemdarbiszkos lygumos turi paprastai užtektinai vandens, girių, pievų; žemė czia vaisinga, tinka ji geriausiai auginimui javų.

Zmonės gyvenanti žemdarbiszkose lygumose užsiima žemdarbyste, jie gyvena jau geresnėse sanlygose negu gyventojai tirų ir stepų, maistą jiems lengviaus sugriebti, todėl turi sziek tiek laiko ant pasimokinimo ir ant apsiszvietimo. Tokias lygumas seniaus užėmė girios, bet žmonės iszkirto girias, iszlygino žemę ir ją apvertė ant grudų sėjimo; visos beveik žemdarbiszkos lygumos Europoj tokiu budu pasidarė; Amerikoj plotai girių teiposgi virsta į žemdarbiszkas lygumas. Juo seniaus tokios lygumos pavirto į žemdarbiszkas, juo mažiaus ant jų yra girių. Žemdarbiszkas lygumas žmonės padaro ne tikt isz girių, bet ir isz stepų, o kaip kada net isz tirų, per iszkasimą juose artezijaniszkų szulinių, kanalų, kurių vandeniu laisto žmonės savo laukus; iszkastais kanalais partraukia vandenį kaip kada isz tolimų krasztų.

Apart lygumų, ant žemės pawirsziaus yra kalnai. Kiekvienas kalnas stovi ant pawirsziaus, arba ant linijos nuo kurios kyla augsztyn nuo lygumos, arba ant savo *pamato*, *apaczios*; *virszune*, tai yra vieta augszcziausiai iszkilusi; apart tų dalių, dar kalnas turi *szonus*, taigi pawirszių jungiantį virszunę su kalno pamatu. Kerte, kokią padaro szonas su apaczią, ant kurios stovi, vadinasi *kalno palinkimu*; pagal platumą tos kertės, pasilenkimas gal but *mažas*, arba *status*.

Linija nuleista nuo kalno virszunės tiesiog prie linijos reiszkianczius jurių pawirszių rodo kalno augsztumą.

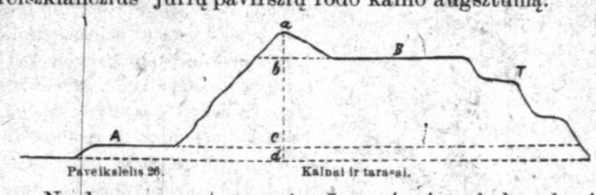

Ne daug yra ant musų žemės pawirsziaus kalnų, kurių augsztis pereitų vieną mylią (apie 7500 metrų). Himalajų augszcziausia virszune Everest siekia 29000 pėdų, arba 8800 metrų. Virszunės Europos kalnų yra daug žemiaus: augszcziausias kalnas Europoj yra Mont Blanc, Alpų kalnuose, jo virszunė iszkilusi tikt ant 4800 metrų. Virszunės Tatrų kalnų (terp Galicijos ir Vengrijos) vos kaip kokios pereina 2600 metrų.

Kalnai retai pasitaiko stovinti skyrium ant lygumos, bet paprastai jų susirenka keletas vienoj kruvoj, taigi jie tankiausiai buva kruvomis iszmėtyti ir tai dvejopai.

Arba renkasi viens szale kito kaip nors ir padaro *kalnu grupą* ir jeigu jų virszunės ne žymiai iszkilusios, tai nesiskiria nuo augsztų lygumų; jeigu gi jie pasidarę isz senų uolų, kaip antai isz granitų, gneisų, tai vadina juos *massiniais*, kaip antai Skandinavijos, Harco kalnai.

Jeigu gi kalnai traukiasi eilėmis viena už kitos, kaipi nuogę savo apacziomis, tai jie padaro *kalnu lenciugus*, kaip antai Pirenejų, Uraliaus kalnai. Virszunė tokių kalnų lenciugų vadinasi jų *nugara*. Tokia nugara iszrodo lyg dielinė, taigi turi eiles iszkilimų ir įslugimų arba teip vadinamu *balnu*, kurie, jeigu nusileidžia žemai, buva žmonių vartojami kaipi keliai perėjimui isz vieno kalno szono į kitą; tokias vietas vadina *perejimais* arba *pasais*.

Augszti kalnai vadinasi alpiniais, žemesni — vidutiniais, dar žemesni — kalvomis. Rubežius terp vienų ir kitų negalima surasti lygiai teip, kaip terp žemumų ir augsztų lygumų.

Kalnų lenciugai tankiai bėga paraleliszkai viens už kito ir padaro *kalnu eiles*, kaip antai Alpai, Jura kalnai ir t.t. Įslugimus terp iszkilusių nugarų vadina *iszilgomis klonimis*; įdubimai gi terp szonų vadinasi *skersinemis klonimis*.

Ar sziaip ar teip susijungę terp savęs kalnai, padaro kalnų sistemą, teip kaip antai upės padaro upių sistemą. Iszsikeroję kalnų sistemai arba jų dalys padaro kalnų apygardą. Kokio nors kraszto kalnus ir klonis, lygumas ir žemumas vadina jo *orografija*.

Kalnai gal but iszkilę nuo žemumų, kaip antai Uraliaus kalnai, kurių pamatas yra ant žemumos, nuo augsztų lygumų, kaip kalnai Kuen Lun.

Kalnai rods stabdo žmonių susineszimus, bet jie turi didelę įtekmę ant jų gyvenimo. Nors nevaisinguose kalnuose sunkus žmonių gyvenimas, bet jie apsaugoja geriaus negu žmonių padirbtos tvirtynės nuo prieszų užpuolimo. Todėl nerėtai ir galinga tauta gyvenantį ant lygumų, negalėdama atsiginti nuo nuolatinių kaimynų užpuolimų, isznyksta, silpni gi likucziai, pasislėpę į kalnus, iszlieka per ilgus amžius, kaip tai geriausiai parodo Kaukazo gyventojai.

Kalnai pasidarė per raukszlėjimasi ausztanczios žemės plutos. Iszpradžių kalnai turėjo labiaus apvalų pavidalą, kaipo kupros, bet per amžius tekanti vandens iszgraužė gilias tarpkalnes, ir klonis, nusmailino kalnų apvalumus. Net ir lygią augsztą lygumą gal iszrėžyti tekanti vandens, padaryti joje gilius urvus.

Vulkanai arba ugnekalniai pasidarė kitokiu budu, ne nuo raukszlėjimosi žemės plutos. Apie jų pasidarymą vienok kalbėjome jau pirmiaus.

Žemės magnetizmas ir sziaurine szwiesa.

Kas yra magnesas, kiekvienas gal žino? Yra tai plieno szmotas, kurio abudu galai prie savęs pritraukia mažus geležies arba plieno szmotelius, kaip antai adatą, plieninę plunksną; magneso įpatybes įgauna geležis arba plienas bėgant per jį elektrikai; minkszta vienok geležis tuojaus tą nužudo, plienas gi jau ant visada užlaiko. Visas musų žemės kamuolys yra tai neiszpasakyto didumo toks jau magnesas, kaip ir anie plieno szmotai, nuo kurio magnesiniai *kompaso* rodyklai įgauna ypatybę rodyti vienu savo galu į sziaurius, kitu gi į pietus. Isztikro vienok kompaso rodyklai nerodo tikro žemės poliaus, bet teip vadinamus magnetiszkus polius. Tą ypatybę magnesuoto rodyklo, taigi jo nusikreipimą į sziaurius, pirmiausiai sunaudojo prie kelionių ant jurių chiniecziai, be to, ne ėsant žymių ženklų, apsiniaukus dangui, plaukianti ne galėtu numanyti į kokį jie krasztą plaukia, todėl tolimų kelionių per placzias jures žmonės ne galėtu atlikti. Nė vienas laivas ne plauks į kelionę per jurės neturėdamas *kompaso* arba *bussoles*. Kompasas arba bussole ir yra tai įmagnesuotas plieninis rodyklas, kurisai rodo visada sziaurius, tuom pacziu rodo laivui, kaip reikia plaukti per jures, idant nukeliauti į paskirtą vietą. Sakėme jau, kad kompasas arba bussolė ne rodo geografiszko žemės poliaus, bet teip vadinamų magnetiszkų jos polių; jie viens su kitu ne susieina. Todėl tai kompaso rodyklas nesikreipia tiesiog prie geografiszko žemės poliaus, arba jos aszies galo, bet vis truputį nusikreipia tai į vieną, tai į kitą szalį, žiurint ant to, kokioj vietoj yra musų bussolė. Bussolės rodyklas kreipiasi tiesiog į sziaurius, arba į geografiszką polių, jeigu ji atsiras ant teip vadinamo magnetiszko merediano, taigi ant linijos jungianczios *magnetiszkus polius*, teip kaip geografiszki meredianai jungia geografiszkus musų žemės polius; jeigu laivas pasitraukė nuo magneliszko merediano į vakarus, tai busselės rodyklas ant sziaurinio žemės puskamuolio nusikreipia truputį į rytus nuo sziaurių; pasitraukus laivui į rytus nuo tokio merediano, busselės rodyklas nukrypsta truputį į vakarus.

Idant galima but tikrai pasinaudoti isz kompaso arba bussolės, t. y. idant tikrai nuspręsti apie swieto krasztus, reikia žinoti, kiek kokioje vietoje nuo tikro kelio nusikreipia jos parodymai, arba, kaip tą vadina, reikia pažinti magnetiszką nusikreipimą vietos.

Mokslinczіai darė ilgus tirinėjimus ir ant jų isztirimų pasirėmę, daro sziądien žemplapius *megnetiszku nusikreipimu* musų žemės pawirsziaus. Toki žemplapiai jurinįkams jų kelionėse ne atbutinai yra reikalingi.

(Toliaus bus)

Naujas budas gelbėjimo perkuno užtrenktų.

Amerikoniszkas elektrotechnikas, Barton, apgarsino naują budą gelbėjimo perkuno užtrenktų. Barton sako, kad geriausiai yra laistyti druczisi su wandeniu perkuno užtrenktą, o tąsyk elektrika isz kuno pereina į žemę. Kaipo darodymą pasekmingumo to naujo gelbėjimo budo, p. Barton priweda, kad miestelyj Meldon, Mas. perkunas trenkė su neiszpasakytu smarkumu į wieną darbinįką, kurisai ir puolė ant žemės kaipo negywas, net gydytojas, iszbandęs wisus sawo gelbėjimo budus, pripažino jį už ne gywą. Padėjo užtrenktą ant szlapios piewos ir pradėjo jį laistyti su wandeniu. Po walandai jis pradėjo kwėpuoti, o po keturių walandų laistymo atidarė akis ir pradėjo kalbėti. Pasakojo jis, kad prie trenkimo pajuto jis, kaip kad isz syk tukstanczius spilkų butų įsmeigę jam į kuną, paskui jau nežino, kas sujuom darėsi, bet gulėdamas ant szlapios piewos, pradėjo atsigaiwaliuoti. Barton sako, kad jis isz tikro ne butų atsigawęs, jeigu per laistymą wandeniu ne butų isz kuno praszalinę elektrikos. Barton tiki, kad kiekwieną užmusztą su elektrika galima but atgaiwinti, jeigu jį tuojaus padėti ant szlapios žemės ir laistyti su wandeniu. Tasai gelbėjimo budas lengwai iszpildomas ir ne brangus.

Kerosinas kaipo waistas.

Kerosiną kaipo waistą kaimų moterys Lenkijoj jau nuo seniai ir kaip sakosi, su pasekme wartoja; Juoda jį gerti waikams nuo kirmelių. Dabar wienok j s griebiasi jau ir gydytojai. Dras Luigi Secomondi isz Medijolano pradėjo wartoti kerasiną prie gydymo difteritu serganczių. Nors nuo difterito labai daug waikų mirszta, bet Dras Secomondi pa žada iszgydyti kiekwieną difteritu apsirgusį, jeigu tiktligonis pildys daktaro įsakymus. Sawo isztirimus jis apgarsino atsakancziai paraszytame straipsnyje kurį patalpino laikrasztyje "Corriero de la Sera". Daktaras Secomondi difteritu sergantiems liepa mazgoti su kerosinu gerklę, arba su penzeliu wilgyti difterito szaszus ant gerklės. Szaszai tie nyksta, karszcziawimai pasiliauja ir kaip sako, ne turėjo sawo praktikoj tokio atsitikimo, prie kurio, jeigu tikt pildė daktaro įsakymus, ligonis ne butų iszgijęs. Jeigu szaszai ant gerklės wėl pasirodo, reikia griebtie si wėl kerasino ir jį wartoti teip, kaip isz pradžių, taigi kwėpuoti jo gazais, plauti gerklę, arba wil gyti ją su padažytu kerosine penzeliu. Tą daryti teip ilgai, kolaik szaszai su wisu neiszsnyks ir liga ne taps su wisu pergalėta. Rods kerosinas burnoj ne gardus, bet teisybę sakant, gardžių waistų yra labai mažai, paprastai jie ne gardus; kerosinas wienok ne brangus. Jeigu wiskas teisybė, ką apie jį kaipo waistą raszo Dras Secomondi. tai spart žibinimo, jis ras kuo placziausią pritaikymą prie gydymo defteritu serganczių.

Padėkawonė.

Siuncziu szidingiausią padėkawonę p. p. Kelpsch, Noreiko & Co, už laikrodėlį, kurį neseniai apturėjau ir isz kurio ėsu labai užganėdintas. Matau, kad tamistos apsieinate teisingai, nes tas laikrodėlis yra wertas tų pinigų dieną ir naktį. Lieku tamistų kostumeriu ant wisados.

Joseph Tuminauskas
Lawrence, Mass.

Pajieszkojimai.

Pajieszkau sawo draugo, Antano Narwido, isz Kauno gub. Panewežio paw., Wabalnikų parap., Deikiszkių kaimo. Pirmiaus gyweno Mahanoy City, Pa. Jis pats, ar kas kitas, teiksis duot man žinią ant szio adreso:

Waclowas Andriuliunas,
302 Kannard Str., Waukegan, Ill.

Pajieszkau sawo draugų: Adomo Pakapio ir Winco Taurozo, abudu isz Laukuwos parap., Reseinių paw., Kauno gub. Jie pats, ar kas kitas, teiksis duot man žinią ant szio adreso:

Chas Pleinis, Box 102 Herminie, Pa.

Pajieszkau Jono Antanawicziaus, isz Kauno rėd., Panewežio paw., kurs jau 4 metai kaip Amerikoje. Jis pats, ar kas kitas, teiksis man duot, žinią ant szio adreso:

M. Rope, Box 292, Forst City, Pa.

Mitingas.

Subatoj, 14 Rugsėjo, pusiau asztuntą walandą wakare, salėje po nr. 712 21st str., kertė Wood, Liet. Republ. Klubas 9tos wardos laikys sawo mitingą, ant kurio užkwieczia szirdingai wisus lietuwius atsilankyti.

K. Kunca, prez.

Wietines Žinios.

—o—

— Pereitos sanwaitės Ketwerge, wakarinėj miesto dalyj užginė smarkus gaisras, prie ko keli žmonės nustojo gywasties, o keliosdeszimtys likosi sunkiai sužeistų. Apie 6 wal. wakare užsidegė didelis elewatorius ant Grand ave. prigulintis Chicago and Northwestern geležinkeliui. Ugnis platinosi teip greitai, kad subėgus ugnagesiams, degė jau wisa triloba. Ugnagesiai subėgo į widurį deganczios triobos ir wos pradėjo gesinimo darbą, atsitiko czia baisi expliozija, kuri sugriowė elewatoriaus sieną; griuwauti siena užbėrė dirbusius prie jos ugnagesius. Isz widurio iszsiweržė baisi liepsna ant stowinczių ant stogo Jungo alaus leidinyczios ugnagesių; liepsna uždegė jų drabužius. Expliozija buwo teip smarki, kad nuo oro sudrebėjimo keletas žmonių stowinczių ant tilto įpuolė į waudenį; daugelį wėl sunkiai apkulė lakiojanti į wisus krasztus nedėguliai ir įkaitusios plytos; wienam žiurinczium į gaisrą atlėkusi lenta nutraukė galwą; isz wiso 10 žmonių likosi užmusztų, sužeistų gi pasirodė labai daug, terp jų yra ir mirtinai sužeisti.

— Antanas Jadiks pateko po sudu; pastatytas jis po kaucija $800. Jadiks gyweno po nr 649 Canal str. su kokiu ten Stronskiu ir su keletu lietuwių wiename gywenime. 17 d. Liepos, Stronski, Jadiks ir jo draugai karsztai tusztino alaus blekines wieną po kitai ir gerai užsitraukę, sugulė. Jadiks ir Stronski gulėjo wiename kambaryj. Stronski nuo alaus buwo labai linksmas ir isz linksmybės nuolatai dainawo; Jadiks gi norėjo miego ir praszė Stronskio paliauti dainų. Bet kad tasai nepaklausė, draugai pradėjo hartiesi; nuo barnių perėjo į pesztynes, laike kurių Jadiks isz sitraukė peilį ir su juom durė kelis kartus Stronskiui teip, kad tą, sunkiai sužeistą, reikėjo gabenti į ligonbutį; nors jis iszgijo. bet Jadiks pateko į kriminaliszką sudą.

— Dwiejų metų mergaitė. Joanna Schmidt, numirė, kaip nusprendė gydytojai, tiesiog isz bado. Gyweno ji prie motinos po nr. 388 W. 18 str. Motiną wienok apleido wyras ir ji atsirado to kiose sunkiose sanlygose, kad neturėdama nė cento, neturėjo už ką sawo mergaitei nors duonos plutą nupirkti. Ten, kur 200 milijonierių wiską waldo, kurių nužemintais tarnais yra wisi kraszto urėdnikai iszrinkti per didžturczių malonę, ne žingeidu, jeigu beturcziai tiesiog badu mirszta.

— Namuose po nr. 100 W. Adams str., pedleris Ernst Ehrenzweig, pabudęs naktyj, pamatė prie sawo lowos tris plėszikus, kurie isztiesę į gulinti rewolwerius, liepė nesikrutinti. Ehrenzweig, wieton paklausyti įsakymo, paszoko nuo lowos ir metėsi ant wagilių. Wienas isz plėszikų szowė ir pataikė pedleriui į petį, bet wisgi nieko nepelnė, kadangi reikėjo jiems dumti laukan.

— Chicagoj pradėjo rinkti aukas ant naudos wargą kenczianczių sztraikuojanczių kalnakasių Illinois kastynių, tikt czia yra labai mažai norinczių ką nors aukauti. Garsus Chicagos milijonierius, sawinįkas didžiausių czia pjowinyczų, Armour, paaukawo ant suszelpimo wargstanczių sztraikierių szeimynų tikt 100 dol.

Ant pardawimo lotas ir namas ant 7 ruimų, po nr. 3221 Illinois Ct. $700 reikalauja isz wirszaus, o likusią sumą gali mokėt isz palengwo per ilgą laiką. Atsiszaukite pas sawinįką, G. R. Gibbons, arba į "Lietuvos" redakciją. (4–9)

Ant pardawimo kampinis namas ir lotas, kertė 33czios ir Illinois Ct., terp Auburn Ave. ir Halsted St. 4 ruimai ant 1 pentro, 2 ruimai ant 2ro pentro ir wienas didelis basemante. Atsiszaukite į "Lietuvos" redakciją. (29—8)

Kiekwienas teip sako:

CASCARETS CANDY CATHARTIC yra tai stebuklingiausios gydyklos szio amžiaus iszradimuose, turi gardu smoka, gydo ligadnei ir tikrai inkstus, kepenis, pilwą ir ozystyja wisą sistemą, praszalina perszalima, gydo galwos skaudejima, drugy ir užkietejima widuriu.

Pirk dežiutę C. C. C. szigdien, 10, 25, 50 centu. Randasi wisose aptiekose ir iszgydymą gwarantuoja.

OD WYDAWCY "PATRYOTY".

Mając na względzie ważność mającego się odbyć Sejmu XII-go Związku N. P. we Philadelphii — oraz zainteresowanie się nim Ogółu; powzięlismy zamiar przysłużenia się Szan: Publiczności, wydawnictwem codziennem "Patryoty" podczas trwania tego Sejmu.

Dzień po dniu informować będziemy naszych czytelników szczegółowo o przebiegu debatów toczących się na sejmie i o jego uchwałach.

Opisywać będziemy, z dołączeniem pięknych illustracyi, uroczystosci: — Otwarcia sejmu — "Dnia Polskiego" — Rozwinięcia Sztandaru Związku — Sztandaru Sokołów — Doręczenia Władzom miasta portretów Kościuszki i Puławskiego — a także zamieścimy podobizny obu tych Sztandarów i Sztandaru Puławskiego — portretów naszych Bohaterów — dobrze zasłużonych Związkowi Patryotów — wydatniejszych mówców i strojnych Sokołów.

Wydawnictwo to stanowić będzie miłą i trwałą pamiątkę dla każdego Polaka.

Zważywszy jednak, że wydawnictwo podobne wymaga dość znacznego nakładu — potrzebujemy zapewnić się o liczbie prenumeratorów.

Prosimy przeto mających chęć otrzymywania tego codziennego pisma, aby zechcieli co najrychlej pospieszyć z zamówieniami, nadsyłając dokładne adresa, z dołączeniem 25 c.

Kto nadeszle prenumeratę na "Patryotę" za rok cały ($1.50), otrzyma Dziennik bezpłatnie.

Z Uszanowaniem
T. Wąsowicz.
Philadelphia, Pa. 1831-33. Frakford ave.

Ne rukyk tabako ir nespjaudyk, nes tai trumpina tawo amži.

Jeigu nori atsipraszyt nuo tabako ant wisados ir pastoti sweiku, twirtu ir sylingu, imk gydyklas wadinamas NO-TO-BAC.kuris perdirba silpnus žmonis in twirtus. Daugelis, kurie pamegino szias gydyklas, in deszimts dienu jau swere deszimts swaru wirszaus. Apie 400.000 žmoniu tapo iszgydytais. Pirk NO-TO-BAC nuo sawo aptiekoriaus, su gwarancija, už 50c. arba už $1.00 Apraszymus ir prabas gausi dykai. Paraszyk in: Sterling Remedy Co., Chicago, arba New York

Antras metinis balius.

Dr—tė Sz. Juozapo isz Melros Park, Ill. laikys sawo antrą metinį balių Subatoj, 11 Rugsėjo (September) 1897, Czekiszkoj salėj, po nr. 585—587 Centre ave., kertė 18tos ul. Chicagoj, ant kurio grajys puiki muzika, bus szokiai ir kitos gražios zabowos. Dėltogi szirdirgai užkwieczia wisus lietuwius ir lietuwaites atsilankyti. Balius prasidės 8 walandą wakare. Įženga wyro su motere 25c.

Užpraszo Komitetas.

Apgarsiname wisoms lietuwnįkėms, jogei musų Draugystė wardo Sz. Onos padidino pasmertinę. Dėlto praszom wisų moterų, kurios norėtu prisiraszyti prie musų draugystės, pributi ant ateinanczio susirinkimo (mitingo), katras atsibus 15 Rugpjuczio

Kot. Szpokiewicz, prez.

Ant kertes Auburn ave. ir Attica str., prie lietuwiszkos klebonijos, yra ant pardawimo dwieju pentrų namas su lotu už $2,000. Atsiszaukite ant antrojo pentro. (28—8)

Geriausia užeiga Scrantone.

..... pas .....

FRANCISZKU KOONS,
105 Lockowanna Avenue.

Yra tai wieta arti wisų geležinkelių staciju, kur kiekwienas atwažiawęs in szitą miestą gali gauti gerą nakwynią, szaltą alų ir kwepenczius cigarus,

Kas in Scrantus atkeliausit,
Tai pas Koons'a wiską gausit:
Alaus gero ir Cigarą.
Pernakwot ir rodą gerą. (1—2.98)

Pirmutinis Lietuwiszkas Saliunas
LIUDWIKO NAWIKO,
Spring Valley, Illinois.
ant kertes 1mos ir Spalding ul.

Užlaiko geriausius gerymus: szalta Alu, seniausias Arielkas, Likierius ir kwepenczius Cigarus. Užlaiko Unijos Alu, stiklai dideli. **Užkwieczia wisus atsilankyti.** (17-1)

Wanted—An Idea Who can think of some simple thing to patent? Protect your ideas; they may bring you wealth. Write JOHN WEDDERBURN & CO., Patent Attorneys, Washington, D. C., for their $1,800 prize offer and new list of one thousand inventions wanted.

Dr. Marija Doviatt, Lietuwe.
Paeinanti isz Kauno Gubernijos.
838 W. 18th Str.
Priima ligonius adynose: nuo 9 iki 12 priesz piet ir nuo 6 wakare. Telephonas: Canal 137

Prekė pinigų.

Ruskas rublis po.....52½c.
Prusiszkos markės po.....24½c.
Prie kiekwieno pinigų siuntinio reikia pridėti 25c ant paczto kasztu.

Antros Puikios Dowanos
"Lietuvos" Skaitytojams.

Pagarsindami dowanas angliszko laikraczio "The National Recorder", užtėmyjome, kad nedaug lietuwių randasi, kurie galės padaryti angliszkoje kalboje reikalauta žodžių suraszą, idant laimėti pasiulintas dowanas; deltogi mes isz sawo pusės paskyrėme antras, nors mažesnes, bet lengwiau įgyjamas, dowanas.

"Lietuva" paszwentė iszdowanoti sawo skaitytojams **$160,00.**

Pirma dowana Pinigais.....$75,00.
Antra dowana Pinigais.....$25,00.
O 20 dowanu Knygomis, po $3,00 kiekwiena.....$60,00.
Wiso bus iszdowanota.....$160,00.

Budas kaip įgyti augszcziau minėtas dowanas yra labai prastas. Reik padaryti isz kiekwienos litaros, randanczios žodyje **Lietuva,** kuodaugiausiai žodžių, tai yra reik pirmiausei daryti žodžius isz litaros **L,** paskui isz **i,** paskui isz **e, t** ir teip iki paskutiniai litarai **a.** Kas daugiausei padarys žodžių isz litarų randanczius žodyje **Lietuva,** tas gaus augszcziausią dowaną $75,00; antras gaus $25,00; kiti 20 ypatų gaus knygomis po $3,00. Žodžiai turi but suraszyti pagal alfabetą, gražiai, kolumnose; žodžiuose newale wartoti jokių wardų: kaipo žmonių, miestų, upių ir tt. turi buti žodžiai iszdirbti isz paczių weiksmažodžių ir daiktžodžių.

Kiekwienas, kuris užsimokės pilnai prenumeratą už "Lietuvą" $2,00 prisiusime jam pamokinimą kaip daryti žodžius ir kwitą duodanczia tiesą imti dalywumą szitame Konteste. Kontestas užsidarys 15 dieną Gruodžio, 1897, ir kurie iszgrajys dowanas gaus jas ant Kalėdų. Kurių prenumerata yra jau apmokėta, tai už tuos $2,00 siusime jam "Lietuva" per isztisa meta po iszsibaigimui senosios prenumeratos.

Deltogi pasiskubinkite pasinaudoti isz tokios puikios progos, nes raszydami žodžius iszmoksite gerai raszyti, turėsite "Lietuva ant pasiskaitymo per isztisą metą ir prie to galite įgyti puikias dowanas. Mes szias dowanas duodame dėlto, idant placziaus pagarsinti wardą "Lietuvos".

Kurie yra geriau apsipažinę su angliszka kalba tegul užsimoka $2,50, tai gaus Lietuwą ir The National Recorder ir tiesą imti dalywumą Konteste didelių dowanų kaipo parodytą aname apgarsinime.

Užsiraszydami "Lietuvą" ir prisiųsdami prenumeratą wisada uždėkite szitokį adresą:

A. Olszewskis, 924 33rd St., CHICAGO, IH.

Pennsylvanijoj, kur atsilankys musų agentas Franciszkus Serafinawiczius, galite prenumerata jam užsimokėti ir jisai iszduos jumis kwitas ir ant to kitus reikalingus paaiszkinimus.

Iszsiuncziame in wisus miestus ir miestelius wisos Amerikos wisokius daiktus, kaipo tai: Maszinas del siuwimo, Maszinas del drukawojimo gromatu, Siutus, Overkotus, Wargonus, Armonikas, Grajyjamas Dežutes, Klarnetas, Fleitas, Basetles, Skripkas, Gitaras, Triubas, Žiuronus, Britwas, Peilius, Widelcius, Szaukszta, Striclbas, Rewolwerius, Laikrodžius, Laikrodelius, Lenciugelius, Kompasus, Žiedus, Auskarus, Abrozus ir wisokius kitus daiktus. Teipogi padidiname fotografijas, dirbdiname lukszto del laikrodeliu ir t. t. Prisiuncziame katalioga kožnam dykai.

Adresawokit teip:
Kelpsch, Noreiko & Co.,
56 Fifth Ave., CHICAGO, ILL.

Apgarsinimai.

"Varpas", literaturos, politikos ir mokslo dwimėnesinis laikrasztis, iszeina jau 9 metas Tilžeje. "Varpas" yra Lietuwos wadowu laikrasztis; talpina pulkias apysakas bei moksliszkus rasztus. "Varpas" į Amerika ant metų, su prisiuntimu, kasztuoja 1 dolarą.

"Ukininkas", Lietuwos ukininkų mėnesinis laikrasztis, iszeina 8 metai, teippat Tilžeje. Talpina įwairius rasztus apie lietuwių prispaudimą po gudų waldžia, bei pamokina, kaip reik nuo jų gintis, apysakas, pamokinimus isz swetimų szalių, bei apie ligas, nuo kurių gali pats žmogus pasigelbėti, neėsant arti daktaro.

"UKININKAS", į Amerika, ant metų kasztuoja tiktai wieną dolarą. Norinti iszsiraszyti wirsz minėtus laikraszczius, pinigus gali siųsti registrawotose gromatose ant szito adreso (10—7)

Herrn Dr. Bruažis,
Tilsit. Ostpreussen
Germany.

Wisokias knygas,

lietuwiszkas, teip dwasiszkas kaip ir moksliszkas, teipgi ir laikraszczius, kaipo tai: **"Varpą", "Ukininką"** ir **"Tewynes Sargą",** wisus tris kartu imant ant 1897 m. prisiunczių už $3.00. Katalogą knygų ir laikraszczius ant pažiuros prisiunczių dowanai. Užpraszant knygas arba laikraszczius, reikia sykiu ir pinigus prisiųst. (31—7)

Jurgis Lapinas
Tilžeje — Tilsit, Ostpr.
Germany.

"RYTAS"
NEDELINIS
Laikrasztis
ISZEINA
WATERBURY, CONN.

Yra tai wienas gryniausiu, kas link padawimo Amerikoje Lietuwiszku laikraszcziu. Iszleidžiamas kriszczionizkoje dwasioje. Žinių daugiausiai apie Amerikos lietuwių reikalus.

Ant metu tiktai $1.

Welitina kiekwienam jį skaityti.

Raszykit ir pinigus siųskit ant adreso:

Rev. J. Zebris,
34 John St., Waterbury, Conn.

"Lietuvos" Agentas.

"Lietuvos" keliaujanczių agentu yra Franciszkus Serafinawiczius. Jisai darbar važineja Peunsylvanijoj pajieszkoti naujų skaitytojų ir priiminėti prenumeratą nuo senų skaitytojų; teipogi ir knigas pardawinės. Dėltogi szirdingai užpraszome wisų lietuwių, kur musų agentas atsilankys, užsiraszyti "Lietuvą" ir prenumeratą jam užmokėti, o pinigai bus gražiai mumis priduoti. Per jį teipgi galite gauti wisokias knigas isz musų knygyno.

Su guodone
A. Olszewskis, Iszleistojas.

APTIEKA

— Geriause lietuwiszkai-lenkiszka Aptieka Juozo Leszczynsko, po nr. 3315 Laurel st., kuri užlaiko geriausias gydyklas czionykszczias ir isz Europos ir teisingiausei iszpildo receptus, o prekes pigesnes kaip kitur. Aptiekoje randasi D-ras pone Marija Dowiatt nedelioms, ir ketwergais nuo 12 iki 2 walandai widurdienio, o D ras W. Statkewiczius randasi kožname laike. Ant pareikalawimo gali paszauktie in aptieka per telefona kiekwiena daktara, koky kas nori ir kožnoje walandoje. Teipogi ant pareikalawimo iszsiuncziame ywairias gydiklas wisur, atsakome laiszkus ywairiose kalbose ir gydome ligas per laiszkus.

Telefonas Yard 709

P.F. Bradchulis,

Notary Public & Claim Adjuster.

Iždirbu wisokius dokumentus ir kaip mokinantis ant adwokato užsiimu wisokiomis prowomis ypacz priesz kompanijas už sužeidimus. Teipgi kolektawoju skolas už burda ir algas ir duodu roda kiekwiename atsitikime. Wiengenczei turedami koky reikala szaukites pas sawo wiengenty.

F. P. Bradchulis,
630 So. Canal St., CHICAGO, ILL.

E. ZANIEWSKIS.

924 33rd str., Lietuwiszkas kriauczius.

Pigausia drapanų krautuwė. Parduoda wisokius drabužius nuo no pigiausiai. Teiposgi dirba ant orderio už pigesnę preke kaip wisur. Wiengenczial, praszom atsilankyt, o persitikrysite.

Pigiai ant pardawimo Lotas,

Ant Auburn Ave.; yra tai treczias lotas į sziaurius nuo 32ros ul., pryszakiu į rytus. Atsiszaukite pas:

T. F. Monahan, Ruimas 675 ir 616,
87 Washington Str., Chicago.
(31—7)

HILLE'S FOTOGRAFAS,
3452 S. Halsted ul.
Nujima pulkias Fotografijas, už tuzina tiktai
$2.00
An weseliu ir kitokiu reikalu nujima Fotografijas kopuik ausei.

NAUDOKITES!

PUIKIOS DOWANOS IKI SZIOL NEGIRDETOS.

Kurias "Lietuvos" redakcija iszderejo del sawo skaitytoju per ypatinga sutarme su garsinga Wedderburno Kompanija.

Idant padauginti sawo skaitytojus ir duot jiems proga ant iszgrajyjimo brangiu dowanu, "Lietuvos" redakcija susitare su redakcija angliszko laikraszczio **The National Recorder,** pasiulyti skaitytojams brangias dowanas susidedanczias isz $7,300,00.

Laikrasztis **The National Recorder,** ipatingai užsiima apraszymais naujausiu mokslo iszradimu ir nauju iszmislu, o teipogi padeda iszradejams ingyti patentus ant ju iszradimu; delto gi idant dar labjau pagarsetį ir pasiekti wisus wisu luomu ir tautu žmones, užmane dideli Kontesta wirsz minetu dowanu.

Kiekwienas kuris užsimokes prenumerata **$2,50,** gaus per isztisa meta do laikraszczius — **"Lietuva" ir "The National Recorder** ir prie to **paliudyjima** duodanty jam tiesa imtie dalywuma konteste.

Tiems, kuriu prenumerata jau yra užmoketa, po prisiutimui $2,50, siusime laikraszty per kitus metus, skaitant nuo laiko užsibaigimo ju prenumeratos, kaip dabar mus knygose užraszyta. Norint ingyti tiesa imti dalywuma tame kontestе, reikia pasiskubyti, nes szitas ypatingas pasiulyjimas yra tik ant trumpo laiko.

$7,300 bus iszdowanota.

The National Recorder ingijo prakilnu warda terp moksliszku ir pramones laikraszcziu. Jis turi tukstanczius skaitytoju kiekwienoje walstijoje, kiekwiename mieste ir kaimelyje, bet **jis nori ir daugiaus.** Ne wienoje szalyje žmones nera teip palinke ant wisokiu iszradimu, kaip pas mus Suwienytose Walstijose. **The National Recorder** yra dideliu pagelbinyku del wisu iszmislinczių ir wisados apszcziai žiniu paduoda apie naujus iszradimus ir juos apraszo. Idant padidinti sawo skaitytoju skaitlių ant kokios puses milijono per kelis menesius **Recorder** užmane iszdalinti dideles dowanas daugybei ypatu, kurios pasirodys gabesnemis ir prakilnesnemis. Kontestas iszsibaigs 1 d. Lapkriczio (November) 1897 m. Dowanu paskyrimu užsiima prakilnus tiesos wyrai, terp kuriu yra ir 3 žinomesni sanariai kongresso. Augsztas wardas tu wyru gwarantuoja ju nusprendimo teisinguma.

Sztai tos dowanos:

Tukstauty doliaru auksu	**$1000**
Kelione po Europa	**" 600**
Kelione in Kalifornia, Mexico	**" 400**
Penkios dowanos po du szimtu dol. auksu	**" 1000**
Kasztai ant wienu metu už moksla kokioje nors Amerikos kolegijoje ar mokslaineje	**" 300**
Deszimts dodowanu po szimta dol. auksu	**" 1000**
Puikus portafijonas brangiausio medžio už dyka pristatytas	**" 500**
Szimtas dowanu po deszimts dol. auksu	**" 1000**
Deszimts szimtadoliariniu dwiracziu (bicykliu)	**" 1000**
Septynes-deszimts dowanu po penkis dol. auksu	**" 350**
Szimtas dwideszimts penkios dowanos po du dol. sidabru	**" 250**

Trys szimtai dwideszimts penkios dowanos kasztuojanczios $7,300.

Budas, kaip ingyti wiena isz tu dowanu, labai prastas. Wisas tawo darbas — perskaites tris czia padetus žodžius **"Patent Attorney Wedderburn"** suskaites ir gerai insidejes litėras tuose žodžiuose, sudaryk kuodaugiausiai žodžiu (angliszkai) isz tu literu; kiekwiena litara žodyje turi tiek syk buti, kiek syk ji yra tuose trijuose žodžiuose (Patent Attorney Wedderburn). Užduodame darba isz tu žodžiu litaru sudaryti wisokius žodžius, noredami per tai pagarsiti wisur Wedderburn'o kompanija, kad wisi žinotu, jog iszradus ka naujo, reikia kreiptis prie tos kompanijos, nes ji lengwiausiai parupins patenta ant iszradimo.

Wedderburn & Co., apart augszcziaus paminetu dowanu, prižada iszmoketi dar $500 auksu tam, kuris gaus pirma priza (dowana).

Taigi tas, kurs prisius daugiausiai žodžiu, gaus $1500 auksu, kitas dowanas gaus paeiliui kiti isz prisiustu žodžiu skaitliaus. Idant ingyti tiesa imti dalywuma szitame konteste, ne reikia jokios extra mokesties, tik užmokeit už metus prenumerata už "Lietuva" ir The National Recorder, wiso labo $2,50.

Aptureje tuos pinigus, mes prisiusime kiekwienam užsimokejusiam tam tikra paliudijima (certificate) su wisais paaiszkinimais apie kontesta ir regulas, kaip padaryti žodžiu surasza.

Wardai wisu laimejusiu dowanas bus apgarsyti "National Recorderyje"; "Lietuvoj" gi paminesime wisus lietuwius, kuriems pasiseks laimeti dowanas sziame konteste.

Pinigus siuskite ant adreso:

A. OLSZEWSKIS,
924 33rd St., CHICAGO, ILL.

W. SZYMANSKI
624 Blue Island Ave:
užlaikau didžiausia
Krautuwia Mebliu,
kaipo tai:
Stalų, Sžėpų, Lowų, Peczių, Lempų, Diwanų ir t.t. o parduodu wiską pigiau kaip wisi kiti sztorai. Teipogi parduodu ir ant mėnesinių arba nedėlinių iszmokesczių. Paměginkit pas manę, o pamatysite, kad daug geriau ir pigiau pirksite wiską, nė kaip kur pas kokius žydus.

N. L. PIOTROWSKI,
Adwokatas augsztesniu sudu ir Notary Public.
Ofisas: 84 La Salle St., Ruimas 620. Gywenimas: 199 Augusta St. arti Ashland Ave.

Atlieka prowas wisuose suduose, iszdirba wisokias popieras — dokumentus; o labjausei užsiima prowomis už sužeidima ir užmuszima geležinkeliu, fabrikuose ir t.t. Kiekwienas turintis koki reikala, tegul pirmiausei pas jy rodos pasiklause.

Gali sueiszneket lenkiszkai.

Ben. Hatowskis.
527 S. Canal corner Judd, Chicago, Ill

Dirba, taiso ir parduoda:
LAIKRODZIUS, LAIKRODĖLIUS
Lenciugėlius, Ziedus, Spilkas, auskarus
ir teip toliau.

Kas nori gali gaut puikių "Gold Fielled" 14-ko Karatų, ant 15 akmenų. su tikrais Elgino w widuriais laikrodėlį nuo $17 iki $20 ant iszmokesczių, mokėdamas tik po wieną doliery ant nedėlios.

Kas tik ko reikalaujete ateikite pas mane pirksite wiską pigiau kaip kitur.
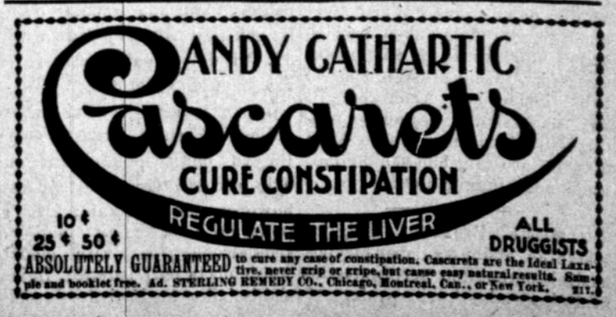
Ziegorela czistymas 50c. Sprendzyna 50c. Stykłas ir skazupkos 10c
Szlubinej ziedaj 56 ir 72 prabos nog $3 iki $6. Sidabrinu
"Elgin" ziegorej $7.00. Wyska garantawoje ant metu.